

สำนักงาน | OFFICE
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OF INDUSTRIAL ECONOMICS

วารสาร

เศรษฐกิจ

INDUSTRIAL ECONOMICS JOURNAL

อุตสาหกรรม

ปีที่ 16 ฉบับที่ 62 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2563 ISSN : 1905-0992

www.oie.go.th

ห่วงโซ่การผลิตโลก... กำหนดทิศหลังวิกฤต COVID-19

บทความพิเศษ

- ความตกลง CPTPP กับการเปิดตลาดสินค้าของภาคอุตสาหกรรมไทย
- การส่งเสริมและพัฒนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างไทยกับสาธารณรัฐอินเดีย
- การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย บทเรียนจาก COVID-19 สู่ความมั่นคงด้านยาของชาติที่ยั่งยืน

สัมภาษณ์พิเศษ

นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สามารถติดตามข่าวสาร
สาระน่ารู้ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ที่

CONTENTS

- 3 **เรื่องเด่นประจำฉบับ**
ห่วงโซ่การผลิตโลก...กำหนดทิศหลังวิกฤตโควิด-19
- 8 **บทความพิเศษ สกอ.**
ความตกลง CPTPP กับการเปิดตลาดสินค้า
ของภาคอุตสาหกรรมไทย
- 14 **การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ
อุตสาหกรรมระหว่างไทยกับสาธารณรัฐอินเดีย**
- 19 **การพัฒนาอุตสาหกรรมยาไทย บทเรียนจาก
COVID-19 สู่ความมั่นคงด้านยาของชาติที่ยั่งยืน**
- 23 **สัมภาษณ์พิเศษ**
นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- 29 **ภาวะแนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สรุปดัชนีอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 3/2563
และการคาดการณ์**
- 32 **นานาสาระ:**
แนวทาง 4P กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต
- 35 **เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม**
 - การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรม
หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ
 - ยุทธศาสตร์ Smart Electronic เพื่อยกระดับ
Supply Chain ของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและ
อิเล็กทรอนิกส์
- 42 **รอบรู้อุตสาหกรรม**
- 43 **OIE Business Indicator**
 - การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย
 - The Early Warning System
of Industrial Economic
 - ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (MPI)

.....

ออกแบบ/พิมพ์ : โรงพิมพ์ดอกเบญจ
โทร. 0 2272 1169-72
E-mail : dokbia1@hotmail.com

สนใจรับเป็นสมาชิกวารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ส่งเรื่อง/
ขอเขียนลงตีพิมพ์/หรือให้ข้อเสนอแนะได้ที่ :

กองบรรณาธิการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

โทรศัพท์ : 0 2202 4274, 0 2202 4284 โทรสาร : 0 2644 8516
เว็บไซต์ : www.oie.go.th

บรรณาธิการกล่าว

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ฉบับที่ 62 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563 นำเสนอเรื่องเด่น **ห่วงโซ่การผลิตโลก : กำหนดทิศหลังวิกฤตโควิด-19**

บทความพิเศษเรื่อง **“ความตกลง CPTPP กับการเปิดตลาดสินค้าของภาคอุตสาหกรรมไทย”** “การส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับสาธารณรัฐอินเดียภายใต้วาระการดำรงตำแหน่งประธาน BIMSTEC ของไทยปี 2564 – 2565” และ **“การพัฒนาอุตสาหกรรมยาไทย บทเรียนจาก Covid-19 สู่ความมั่นคงด้านยาของชาติที่ยั่งยืน”** สัมภาษณ์พิเศษพบกับ **นางศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม**

ต่อด้วย นานาสาระ **“แนวทาง 4P กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต”** เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรม **“การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ”** และ **“ยุทธศาสตร์ Smart Electronics เพื่อยกระดับ Supply Chain ของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์”**

แล้วพบกันใหม่อีกครั้งกับวารสารฯ ฉบับหน้า ค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ทองชัย ขวลิขิตเพ็ญ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
พะเยาว์ คำมุข
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ดุสิต อนันตรักษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการขึ้นและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม
สุนิสา ตามไท
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร

สมจิตต์ เอี่ยมวรชัย
เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ

ภฤชญา นุรักษ์
วรณารณ มีภูมิรู้
พชรวรรณ สนธิมูล
ญาดา ว่องวัฒนากุล
บุรินทร์ พุทธิโชติ
ชุตินา ชุตินะตร
ชาญชัย ไฉลกคงถาวร
วรรณพร บุญยรัตพันธุ์
บุญอนันต์ เสวตสิทธิ์
ภาคกร ประสิทธิ์สุข
เทพยุดา วงศ์วีรติ
พิมพ์กมล ไชยสมภาร

ห่วงโซ่การผลิตโลก...

กำหนดทิศ
หลังวิกฤต

COVID-19

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

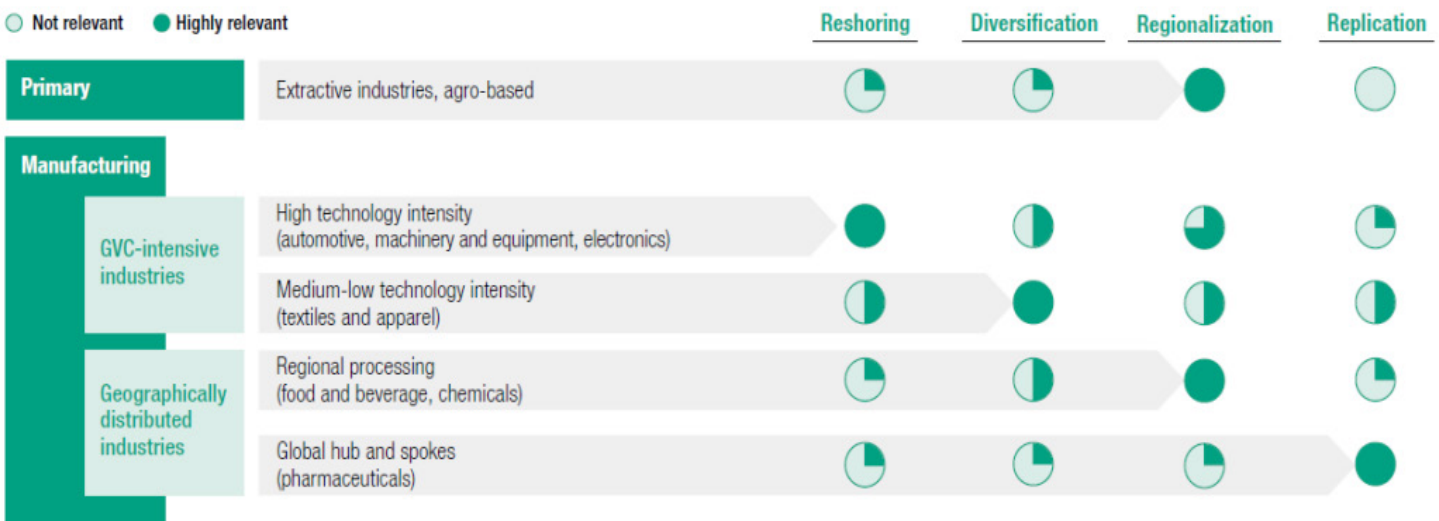
ในช่วง 3 - 4 ทศวรรษหลังมานี้ ภาครัฐและภาคธุรกิจต่างเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีสื่อสาร โทรคมนาคม ขนส่ง และอีกมากมาย ทว่า การถือกำเนิดขึ้นของความร่วมมือในลักษณะห่วงโซ่การผลิตที่ขยายสู่ระดับโลก หรือที่เรียกว่า Global Supply Chains (GSC) คือ สิ่งที่มีผลอย่างยิ่งต่อการปรับโครงสร้างในการทำการค้าของโลกจนไม่เหลือเค้าเดิม เป็นการเชื่อมโยงกระบวนการทั้งหมดของ Supply Chain ในภาพใหญ่ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ถือเป็นการบริหารจัดการต้นทุนให้คุ้มค่าที่สุด อาทิ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รถยนต์ หรือเครื่องบิน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ล้วนมีเครือข่ายการผลิตและมีลูกค้ากระจายอยู่ทั่วโลก กลายเป็นห่วงโซ่อุปทานระดับโลก โดยมีผู้ประกอบการไทยจำนวนมากไม่น้อยที่มีศักยภาพเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการผลิตและขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในหลาย ๆ ธุรกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แนวคิดห่วงโซ่อุปทานโลก หรือ Global Supply Chain มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ในปัจจุบัน แต่หลังจากหลายประเทศมีการปิดเมืองจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งทำให้ธุรกิจที่มีการเชื่อมโยงกับนอกประเทศนั้นเริ่มเกิดปัญหาและเริ่มมีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับบทบาทของห่วงโซ่อุปทานโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือ องค์การ (United Nations Conference on Trade and Development : UNCTAD) จะจัดทำรายงานสถานการณ์การลงทุนโลกทุกปี โดยปีล่าสุดหรือ “รายงานการลงทุนโลก 2563” (World Investment Report : WIR2020) จัดทำขึ้นในหัวข้อ “International Production Beyond the Pandemic” ทั้งนี้ ในรายงานมีการกล่าวถึงทิศทางของเครือข่ายการผลิตระหว่างประเทศหรือห่วงโซ่การผลิตโลก โดยระบุว่าแนวโน้มเทคโนโลยีที่สำคัญสามประการจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของห่วงโซ่การผลิตโลกในอนาคต ได้แก่

Table 2. Megatrends shaping the future of international production

Trends		Key elements
Technology/ New Industrial Revolution	Advanced robotics and AI	Industrial automation, AI-enabled systems (“white collar” robots)
	Digitalization in the supply chain	
	Additive manufacturing (3D printing)	Platforms, cloud, IoT, blockchain
		Distributed manufacturing, mass customization, commodification of production

Figure 9. The relevance of different trajectories, by industry

ที่มา : UNCTAD

1) ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ 2) การประยุกต์ใช้ดิจิทัลในห่วงโซ่การผลิต (platforms, cloud, IoT, blockchain) และ 3) Additive Manufacturing หรือ 3D printing ตัวอย่างเช่นระบบอัตโนมัติที่ใช้หุ่นยนต์จะช่วยลดต้นทุนแรงงานในการผลิต เพิ่มการประหยัดจากขนาดและสามารถนำไปสู่การ Reshoring หรือการกลับไปผลิตยังประเทศพัฒนาแล้ว เนื่องจากไม่ต้องพึ่งพิงแรงงานราคาถูกในประเทศกำลังพัฒนาอีกต่อไป หรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการลดการกักกั้นดูแลและลดต้นทุนการทำธุรกรรมในเครือข่ายการผลิตมากขึ้น ทำให้เกิดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานที่ซับซ้อน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs สามารถเข้าไปอยู่ในห่วงโซ่การผลิตโลกได้ง่ายขึ้นผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้งนี้เทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้นจะเป็นตัวกำหนดวิถีใหม่ 4 ประการของห่วงโซ่การผลิตโลก

วิถีใหม่ 4 ประการที่จะเกิดขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่การผลิตโลก ได้แก่

1) Reshoring จะนำไปสู่ห่วงโซ่คุณค่า หรือ Global Value Chains (GVC¹) ที่สั้นลงและแยกส่วนน้อยลงจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและมีการพึ่งพาห่วงโซ่การผลิตโลกสูง และจะทำให้ประเทศกำลังพัฒนาเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตโลกของอุตสาหกรรมเหล่านี้ได้ยากยิ่งขึ้น อาทิ อุตสาหกรรมรถยนต์ เครื่องมือเครื่องจักร อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

2) Diversification จะมีฐานการผลิตที่กระจายตัวมากยิ่งขึ้น (ไม่กระจุกตัวในจีนที่เดียวอีกต่อไป) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาได้เข้าร่วมห่วงโซ่การผลิต อย่างไรก็ตามห่วงโซ่การผลิตจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลมากยิ่งขึ้น ดังนั้นประเทศจะได้รับประโยชน์ คือประเทศที่มีความพร้อมในโครงสร้าง

พื้นฐานด้านดิจิทัล ในวิธีนี้จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ ที่มีการพึ่งพาห่วงโซ่การผลิตโลกสูง แต่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากนัก เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

3) Regionalization ขั้นตอนตลอดห่วงโซ่การผลิต จะกระจุกอยู่ในภูมิภาคเดียวกันมากยิ่งขึ้น ดังนั้นความร่วมมือในระดับภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการลงทุนจะมีความสำคัญสูงขึ้น ในวิธีนี้จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่ไม่ได้พึ่งพาห่วงโซ่การผลิตโลกมากนัก ซึ่งอาจจะเป็นแค่ห่วงโซ่การผลิตที่อยู่ในภูมิภาค อาทิ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และ

¹ Global Value Chains (GVC) หรือ ห่วงโซ่คุณค่าโลก เป็นรูปแบบและ ขบวนการผลิตสินค้า โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์ นับตั้งแต่ การวิจัย (R&D) การออกแบบ การผลิต การค้าสินค้า การกระจายสินค้า และบริการฯ ซึ่งเป็นกรอบที่กว้างกว่า Global Supply Chains (GSC)

4) Replication จะย้อนขั้นตอนของการผลิต โดยเน้นการออกแบบและการบริหารที่สำนักงานใหญ่และตั้งโรงงานเพื่อผลิต final products ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกเพื่อการบริโภคในภูมิภาคนั้น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีเกิดขึ้นน้อยลง อาทิ ในอุตสาหกรรมการผลิตยาทั้งนี้วิธีทั้งสี่จะมีผลกระทบต่อการลงทุนและการพัฒนาที่แตกต่างกัน

แม้ว่าวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 4 ประการจะแสดงให้เห็นว่าทิศทางการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่การผลิตโลกไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม **แนวโน้มที่จะเกิดขึ้น** เป็นไปทิศทางที่ห่วงโซ่คุณค่ามีขนาดสั้นลง แต่มีมูลค่าเพิ่มที่มากขึ้นและการลงทุนข้ามพรมแดนระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นน้อยลง ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นจะต้อง

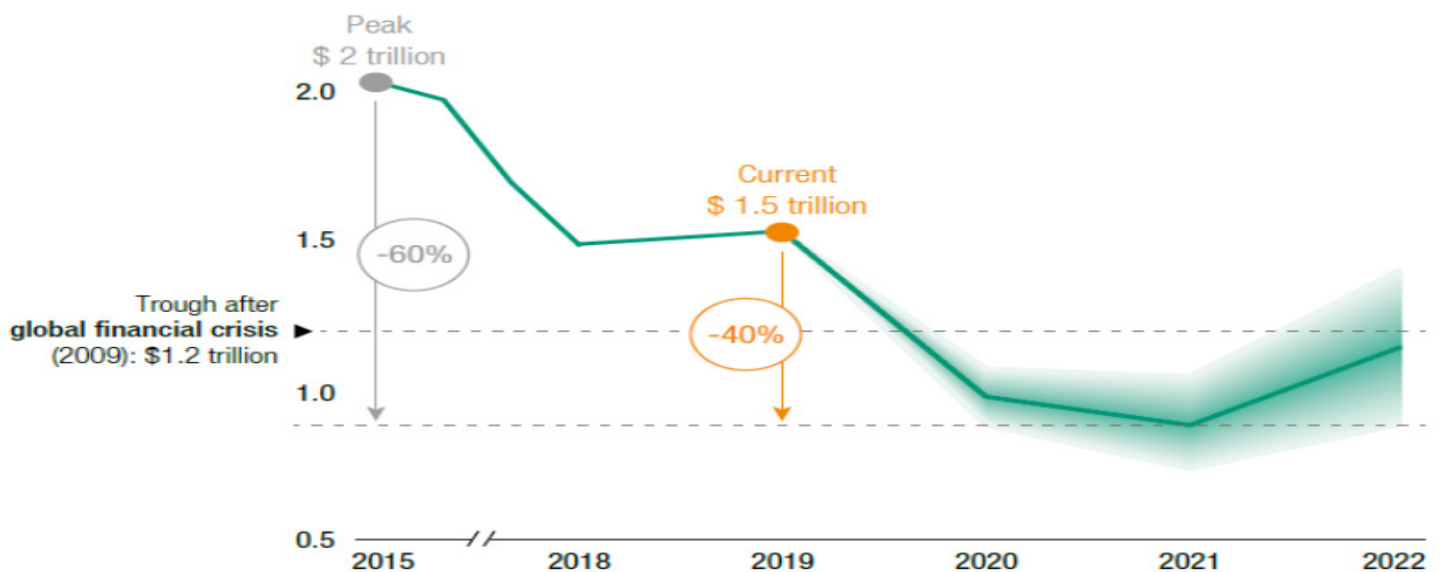
รักษาสภาพแวดล้อมของนโยบายการค้าและการลงทุนที่จะสนับสนุนการปรับเปลี่ยนห่วงโซ่การผลิตให้เกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของเครือข่ายการผลิตระหว่างประเทศจะนำมาซึ่งทั้งความท้าทายและโอกาส ในส่วนของความท้าทาย อาทิ เกิดการถอนการลงทุน การย้ายฐานการผลิตหรือการโยกย้ายลงทุน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อโอกาสของประเทศกำลังพัฒนาในการที่จะดึงดูดการลงทุนจากบริษัทข้ามชาติ ในทางตรงกันข้าม ในอุตสาหกรรมที่นักลงทุนจะต้องปรับเปลี่ยนให้มีความสามารถในการกระจายตัวมากขึ้น ไม่กระจุกตัวในประเทศใดประเทศหนึ่งที่เคยไว้อีกต่อไป เช่น ในอุตสาหกรรมที่มีการพึ่งพาห่วงโซ่การผลิตโลกสูงแต่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

มากนัก จะเป็นโอกาสของประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ในการดึงดูดนักลงทุนกลุ่มนี้ให้เข้ามาลงทุนและสร้างฐานการผลิตในประเทศของตนเองต่อไป

ผลกระทบต่อเครือข่ายการผลิตระหว่างประเทศหรือห่วงโซ่การผลิตโลกอีกหนึ่งประการที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นอกเหนือจากทิศทางของห่วงโซ่การผลิตโลกในอนาคตแล้วก็คือ ปริมาณเงินลงทุนในห่วงโซ่การผลิตโลกหรือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือ Foreign Direct Investment (FDI) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการจ้างงานในประเทศที่เกิดการลงทุน โดยในรายงานของ UNCTAD ได้วิเคราะห์โดยสรุปประเด็นสำคัญคือ (1) มูลค่า FDI ทั่วโลก

Figure 1. Global FDI inflows, 2015–2019 and 2020–2022 forecast
(Trillions of dollars)

จะลดลงประมาณร้อยละ 40 ในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งจะทำให้มูลค่า FDI ลดลงต่ำกว่า 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐเป็นครั้งแรกตั้งแต่ ค.ศ. 2005 และ (2) มูลค่า FDI จะลดลงเพิ่มอีกประมาณร้อยละ 5-10 ในปี ค.ศ. 2021 และเริ่มฟื้นตัวในปี ค.ศ. 2022 อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์คาดการณ์ดังกล่าวมีความไม่แน่นอนสูงขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการระบาดและประสิทธิภาพของนโยบายเพื่อบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดรวมถึงความตึงเครียดของสงครามการค้า ทั้งนี้การระบาดของโรคส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของการลงทุน โดยพบว่ามีมาตรการล็อกดาวน์มีผลทำให้การลงทุนโครงการต่าง ๆ ชะลอตัวและทำให้บริษัทข้ามชาติต่าง ๆ ทบทวนการเปิดโครงการลงทุนใหม่ ๆ และคาดว่าจะในปี ค.ศ. 2022 การลงทุนจะทยอยฟื้นตัวอย่างช้า ๆ และจะมาพร้อมกับการปรับโครงสร้างของห่วงโซ่มูลค่าโลก

หรือ GVC ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ หากแยกมูลค่า FDI ที่จะลดลงในแต่ละภูมิภาคในปี ค.ศ. 2020 ประเทศกำลังพัฒนา คาดว่า FDI จะลดลงมากที่สุดเนื่องจากประเทศเหล่านี้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่พึ่งพาห่วงโซ่อุปทานโลกสูง และไม่สามารถดำเนินการมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจได้เหมือนกับประเทศพัฒนาแล้ว โดยในประเทศที่พัฒนาแล้ว FDI ในภูมิภาคยุโรปคาดว่าจะลดลง ร้อยละ 30-45 มากกว่าอเมริกาเหนือและประเทศที่พัฒนาแล้วอื่น ๆ ที่จะลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 20 ถึง 35 ในภูมิภาคแอฟริกา FDI คาดว่าจะลดลงร้อยละ 25-40 ส่วนประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย จะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดย FDI คาดว่าจะลดลงร้อยละ 35-50 และสุดท้าย FDI ในลาตินอเมริกาและแคริบเบียน คาดว่าจะลดลงครึ่งหนึ่งในปี 2020

ทั้งนี้ การพัฒนาวิสาหกิจของประเทศกำลังพัฒนาให้เชื่อมโยง

เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก เป็นข้อเสนอหนึ่งจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา ครั้งที่ 14 ในปี ค.ศ. 2016 เพื่อเป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2030 สอดคล้องกับแนวทางของอาเซียนที่ตั้งเป้าหมายการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจรายย่อย (Micro-Enterprise) เป็นรากฐานในการขับเคลื่อนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยอาเซียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรวมตัวของกลุ่มอุตสาหกรรมในภูมิภาค ซึ่งการที่วิสาหกิจภายในประเทศเข้าไปร่วมกับห่วงโซ่มูลค่าโลก จะสามารถสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศได้ เนื่องจากสามารถเพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างประเทศและเพิ่มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นยังก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ OECD หรือ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่ระบุว่า ผลประโยชน์ที่แต่ละประเทศจะได้รับจากการเข้าร่วมกับห่วงโซ่มูลค่าโลก คือ วิสาหกิจภายในประเทศจะได้รับการพัฒนาผลผลิตภาพการผลิตเนื่องจากมีทักษะและความชำนาญที่เพิ่มขึ้น เพราะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากกลุ่มวิสาหกิจชั้นนำของโลก²

² สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการการค้าและการพัฒนา (ITD)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นทั้งหมด คำถามสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ คือ ผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะกลุ่ม SMEs ควรเดินต่อไปข้างหน้าอย่างไรเพื่อไม่ให้ตกขบวนของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในครั้งนี้แน่นอนที่สุดว่า ผู้ประกอบการไทยจะต้องทยอยนำเทคโนโลยีที่สำคัญ 3 ประการที่จะเป็นตัวกำหนดทิศทางของห่วงโซ่การผลิตโลกในอนาคต มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของธุรกิจของตัวเอง ได้แก่ 1) ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ 2) การประยุกต์ใช้ดิจิทัลในห่วงโซ่การผลิต และ 3) Additive Manufacturing หรือ 3D printing โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ดิจิทัลในธุรกิจ อาทิ “แพลตฟอร์ม” ซึ่งเป็นตลาดแบบดิจิทัล มีพื้นที่ที่ไม่จำกัด และมี Algorithm³ ช่วยจับคู่ผู้ซื้อกับผู้ขายคู่ที่ดีที่สุดให้ได้มาเจอกัน ทำให้กลไกของตลาดทำงานได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้แพลตฟอร์มยังเป็นตลาดที่ทำให้ผู้ซื้อสามารถเปรียบเทียบคุณสมบัติอื่นๆ ของสินค้าได้อย่างง่ายและสะดวกขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ราคา สเปค และรีวิว นอกจากนี้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ความต้องการสินค้าและบริการเกิดการชะลอตัว ดังนั้นการเพิ่มกำลังการผลิตจึงเป็นไปได้ยาก แต่สิ่งที่ผู้ประกอบการควรหันมาให้ความสำคัญ คือการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้กระบวนการผลิตสินค้ามีประสิทธิภาพดีขึ้น ในต้นทุนที่ต่ำลง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของ ผู้ประกอบการหลังจบวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ทั้งนี้การขอรับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่จะอาศัยวิกฤตโควิดครั้งนี้ เตรียมองค์กรให้พร้อมรับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากรูปแบบเศรษฐกิจใหม่ในอนาคต โดยคุณสมบัติของ SMEs ที่ BOI หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

การลงทุนให้การส่งเสริม คือ ต้องมีบุคคลธรรมดาสัญชาติไทยถือหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียนและมีเงินลงทุนเริ่มต้นเพียง 500,000 บาท ก็สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ตามมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับ SMEs ได้แล้ว จากเกณฑ์ปกติทั่วไปที่ต้องมีเงินลงทุนขั้นต่ำ 1 ล้านบาท (ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน) ทั้งหมดนี้เพื่อผู้ประกอบการไทยก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และภาคอุตสาหกรรมไทยก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน

จัดทำโดย :
นายอภัยศักดิ์ อำนวยกาญจนสิน

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2020_overview_en.pdf
- <https://www.tma.or.th>
- <https://www.boi.go.th>
- <http://www.itd.or.th>

³ ขั้นตอนวิธี หรืออัลกอริทึม (อังกฤษ: algorithm) หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาที่สามารถเข้าใจได้ มีลำดับหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและชัดเจน เมื่อนำเข้าอะไร แล้วจะต้องได้ผลลัพธ์เช่นไร ซึ่งแตกต่างจากการแก้ปัญหาแบบสามัญสำนึก หรือฮิวริสติก (heuristic)

ความตกลง CPTPP

กับการเปิดตลาดสินค้า

ของภาคอุตสาหกรรมไทย

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

■ สำคัญด้านการเปิดตลาดสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP

การจัดทำความตกลงการค้าเสรี หรือ Free Trade Agreement (FTA) ทั้งในกรอบทวิภาคี พหุภาคี และภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศภาคีหรือคู่ภาคีได้เชื่อมต่อหรือได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า รวมถึงการลงทุน อย่างไรก็ดี ในทางกลับกันประเทศที่อยู่นอกกลุ่มเขตการค้าเสรี หรือประเทศนอกภาคีความตกลงก็จะต้องไม่ได้รับเชื่อมต่อหรือได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร ซึ่งในกระบวนการหรือขั้นตอนการเจรจาจัดทำ FTA (ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้า) โดยทั่วไปประเทศสมาชิกหรือภาคีสมาชิกจะต้องจัดทำข้อเสนอด้านการเปิดตลาดสินค้าประกอบด้วยประเภทการลดภาษี (staging category) และระยะเวลาในการลดภาษี (staging period) สำหรับ

ใช้เป็นตัวกำหนดระยะเวลาในการลด/ยกเลิกการเก็บอัตราอากรนำเข้าจากประเทศภาคี ทั้งนี้ นอกจากการจัดทำข้อเสนอด้านการเปิดตลาดสินค้าแล้ว ประเทศภาคีจะต้องมีการเจรจาด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า (RULE OF ORIGIN: ROO) สำหรับใช้เป็นเงื่อนไขในการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรภายใต้ FTA นั้น ๆ ควบคู่กันไปด้วย

ในส่วนของความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership: CPTPP) กรณีที่ประเทศสมาชิกใหม่จะเข้าร่วมความตกลงฯ จะมีกระบวนการและแนวทางการเจรจาที่ไม่เหมือนกับการจัดทำ FTA ฉบับอื่น ๆ ทั่วไป เนื่องจากหากประเทศสมาชิกใหม่ได้เข้าร่วมความตกลงฯ จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ที่ระบุในความตกลงฯ (ซึ่งได้มี

การเจรจาเสร็จสิ้นแล้ว) ทั้งนี้ ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้า ประเทศสมาชิกใหม่จะต้องจัดทำตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากร (Tariff Commitment) ระบบฮาร์โมนี 2012 (HS 2012) ให้แก่ประเทศสมาชิก CPTPP พิจารณา ซึ่งในส่วนของการจัดทำ Tariff Commitment ประเทศสมาชิกเดิมจะเปิดโอกาสให้ประเทศที่สมัครเข้าร่วมความตกลงฯ สามารถเจรจา staging category และ staging period ในการลดภาษีกับสมาชิกเดิมได้ อย่างไรก็ดี ในส่วนของข้อบท ROO ประเทศสมาชิกใหม่ไม่สามารถเจรจาเพื่อปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่ระบุในข้อบทดังกล่าวได้ ดังนั้น ในส่วนของประเทศไทย (หากสนใจที่จะสมัครเข้าร่วมความตกลงฯ) ควรมีการกำหนดทำใบในการเจรจาเกี่ยวกับ Tariff Commitment ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายการเปิดตลาดและสินค้าส่งออกที่มีศักยภาพควบคู่ไปกับการนำเข้าหรือกลุ่มสินค้าที่มีความอ่อนไหวหรือยังไม่เปิดตลาดให้แก่ประเทศสมาชิก CPTPP และพิจารณาถึงโครงสร้างการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับเกณฑ์ ROO ภายใต้ความตกลง CPTPP ให้มากที่สุด

การจัดทำตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากร (Tariff Commitment) ของสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP

ประเทศสมาชิก CPTPP จะต้องมีการลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดสินค้าให้กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ โดยจัดทำเป็นตารางการลดภาษี (Tariff Commitment) ของประเทศตน

(ซึ่งต้องผ่านการเจรจาประเภทการลดภาษี (staging category) และระยะเวลาในการลดภาษี (staging period) กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ก่อน) ทั้งนี้ ตารางการลดภาษีของแต่ละประเทศจะมีการจัดทำประเภทการลดภาษี และระยะเวลาในการลดภาษี ที่แตกต่างกัน ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องมีการเปิดตลาดในระดับที่สูงโดยครอบคลุมรายการสินค้าที่จะนำมาลดหรือยกเลิกภาษีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของรายการสินค้าทั้งหมด ทั้งนี้ รายการสินค้าในตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากร จะเป็นระบบฮาร์โมนี 2012 (HS 2012) ในจำนวนระดับพิกัดที่แตกต่างกัน โดยออสเตรเลีย บรูไน ซิลี แคนาดา นิวซีแลนด์ เม็กซิโก สิงคโปร์ และเวียดนามจะใช้ HS Code ที่ระดับ 8 หลัก มาเลเซีย และญี่ปุ่น ใช้ HS Code ที่ระดับ 9 หลัก ในขณะที่เปรูใช้ HS Code ที่ระดับ 10 หลัก โดยเวียดนามและญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีระยะเวลาการลดภาษีนานที่สุด คือ 21 ปี

กฎถิ่นกำเนิดสินค้า (Rule of Origin: ROO) ของสินค้าภายใต้ความตกลง CPTPP

กฎถิ่นกำเนิดสินค้า เป็นเงื่อนไขในการขอรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ดังนั้น จึงต้องมีหลักเกณฑ์นี้ขึ้นเพื่อป้องกันการสวมสิทธิทางการค้า ซึ่งความตกลงฯ กำหนดเงื่อนไข/หลักเกณฑ์เพื่อให้ได้ถิ่นกำเนิดสินค้าไว้ 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่

ตัวอย่างตารางการลดภาษีของเวียดนามภายใต้ความตกลง CPTPP

TARIFF SCHEDULE OF VIET NAM (HS 2012)																											
Tariff line	Description	Base rate	Staging Category	Remarks	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Year 12	Year 13	Year 14	Year 15	Year 16	Year 17	Year 18	Year 19	Year 20	Year 21 and subsequent years	(*)	
8702.90.93C	--- Used, of a cylinder capacity of 2500 cc or above	5% + 15,000 USD	TRQ-VN1; TRQ-VN2	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.94A	--- Other	70%	VN13-A		70%	70%	70%	63%	56%	49%	42%	35%	28%	21%	14%	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	*	
8702.90.94B	--- Used, of a cylinder capacity less than 2500 cc	70% + 10,000 USD	TRQ-VN1	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.94C	--- Used, of a cylinder capacity of 2500 cc or above	70% + 15,000 USD	TRQ-VN1; TRQ-VN2	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.95A	--- Other motor coaches, buses or minibuses	70%	VN13-A		70%	70%	70%	63%	56%	49%	42%	35%	28%	21%	14%	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	*	
8702.90.95B	--- Used, of a cylinder capacity less than 2500 cc	70% + 10,000 USD	TRQ-VN1	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.95C	--- Used, of a cylinder capacity of 2500 cc or above	70% + 15,000 USD	TRQ-VN1; TRQ-VN2	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.99A	--- Other	70%	VN13-A		70%	70%	70%	63%	56%	49%	42%	35%	28%	21%	14%	7%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	*	
8702.90.99B	--- Used, of a cylinder capacity less than 2500 cc	70% + 10,000 USD	TRQ-VN1	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		
8702.90.99C	--- Used, of a cylinder capacity of 2500 cc or above	70% + 15,000 USD	TRQ-VN1; TRQ-VN2	See TRQ Appendix	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ	TRQ		

แทนค่า F.O.B. ไปด้วยมูลค่าวัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดภายใต้ความตกลง
ทั้งนี้ วิธีการคำนวณมูลค่า RVC ในข้อบท ROO ภายใต้ FTA
ของไทยจะใช้การคำนวณ RVC ทางอ้อม ซึ่งมีหลักเกณฑ์
คล้ายกับวิธี Build-Down ของความตกลง CPTPP

นัยของการเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมภายใต้ ความตกลง CPTPP

ประเทศสมาชิก CPTPP ทั้ง 11 ประเทศ ไทยมีการจัดทำ FTA
แล้วกับ 9 ประเทศ ยกเว้น แคนาดา กับ เม็กซิโก ซึ่งการเข้าร่วม
ความตกลง CPTPP ของไทยจึงเหมือนกับการจัดทำ FTA ช้อน FTA
กล่าวคือ การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จึงเสมือนเป็นการจัดทำ FTA
เพิ่มกับแคนาดาและเม็กซิโก ควบคู่ไปกับการเปิดตลาดสินค้าของไทย
เพิ่มเติมให้กับประเทศสมาชิก CPTPP ที่ไทยมีการจัดทำ FTA แล้ว
เนื่องจากความตกลงระบุให้ประเทศสมาชิกจะต้องมีการเปิดตลาด

ในระดับที่สูงซึ่งครอบคลุมรายการสินค้าที่จะนำมาลด
หรือยกเลิกภาษีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ของรายการสินค้า
ทั้งหมด จึงส่งผลให้ไทยต้องเปิดตลาดรายการสินค้า
เพิ่มเติมในระดับที่สูงกว่าในกรอบ FTA ที่ผ่านมาของไทย
ให้แก่ประเทศสมาชิก CPTPP ที่ไทยมีการจัดทำ FTA
ด้วยแล้ว

ทั้งนี้ ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้า สามารถ
จัดทำรายการสินค้าได้แค่เฉพาะรายการสินค้าที่เป็น
Offer Lists ได้เพียงอย่างเดียว โดยไม่สามารถ
จัดทำรายการสินค้า Request Lists ได้ เนื่องจาก
ประเทศสมาชิกเดิมได้จัดทำตารางการลดภาษี (Tariff
Schedule) ไว้เรียบร้อยแล้ว ประเทศสมาชิกใหม่
จึงไม่สามารถเข้าไปปรับเปลี่ยนหรือเจรจาตารางการ
ลดภาษีของสมาชิกเดิมได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมี
ความเห็นว่าการกระเบื้องต้นสำหรับการกำหนดค่าที่
สำหรับการจัดทำรายการสินค้าที่เป็น Offer Lists
ของไทย สำหรับใช้ในการเจรจากับประเทศสมาชิกเดิม
ควรพิจารณาถึงรายการสินค้าที่ไทยยังไม่เปิดตลาด หรือ
รายการสินค้าอ่อนไหวของไทยที่มีต่อประเทศสมาชิก
CPTPP ในกรอบอื่น ๆ ที่ไทยมีการจัดทำ FTA ด้วยแล้ว
ดังนั้น การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจส่งผลให้ไทย

1. Wholly Obtained or Produced Goods สินค้าที่ได้
มาหรือมีการผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศสมาชิกทั้งหมด

2. Produced Entirely สินค้าที่มีการผลิตขึ้นทั้งหมด
ในประเทศสมาชิก โดยใช้วัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิดสินค้า

3. สำหรับการผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด
สินค้า (Non-Originating Materials) จะมีการระบุเกณฑ์การเปลี่ยน
พิกัด (Change in Tariff Classification: CTC) และเกณฑ์ Regional
Value Content (RVC) ในตาราง Product-Specific Rules (PSR
of Origin) ในเอกสารแนบท้ายข้อบท ROO จึงจะได้รับสิทธิประโยชน์
ด้านภาษีศุลกากร ซึ่งในส่วนของการคำนวณ RVC จะมี 4 วิธี ได้แก่

3.1 Focused Value คิดจากมูลค่าสินค้าทั้งหมดหักออก
ด้วยมูลค่าของวัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดตามที่ระบุในตาราง PSR
(Annex 3-D)

3.2 Build-Down โดยคิดจากมูลค่าสินค้าทั้งหมดหักออก
โดยวัตถุดิบที่ถูกระบุว่าไม่ได้ถิ่นกำเนิด (F.O.B. – มูลค่าวัตถุดิบที่ไม่ได้
ถิ่นกำเนิด) โดย RVC จะมากกว่าวิธี Build UP 10% (Build UP
X+10%)

3.3 Build-Up โดยคิดจากมูลค่าวัตถุดิบที่ได้ถิ่นกำเนิด
หรือมาจากประเทศสมาชิก และ

3.4 Net Cost (ใช้เฉพาะสินค้ายานยนต์และชิ้นส่วน)
โดยคิดจากต้นทุนสุทธิ (Net Cost: NC) หักออกด้วยมูลค่าวัตถุดิบที่
ไม่ได้ถิ่นกำเนิด กล่าวคือ NC จะเหมือนวิธี Build-Down แต่จะใช้ NC

ตัวอย่างตาราง PSR ภายใต้ความตกลง CPTPP

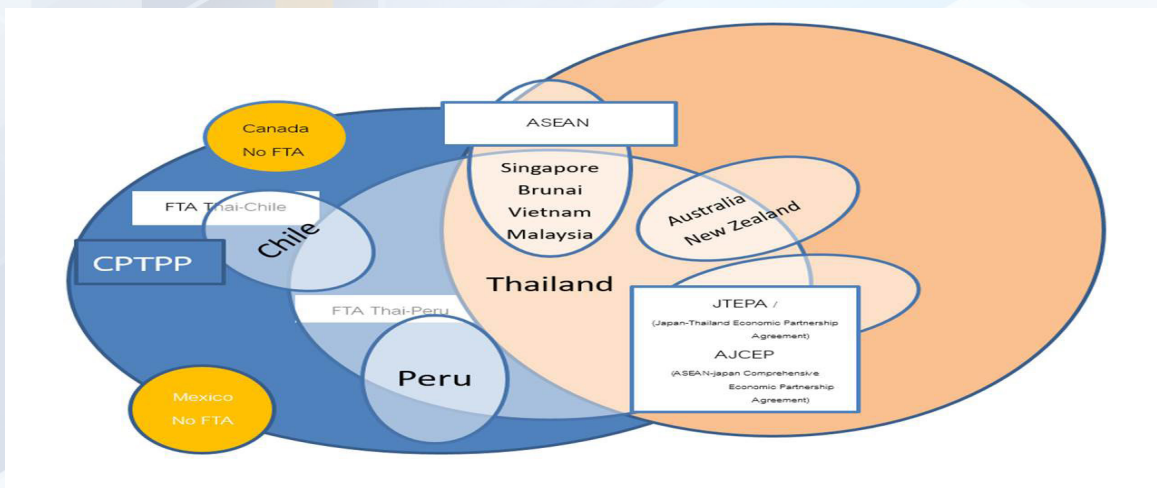
CHAPTER 87 VEHICLES OTHER THAN RAILWAY OR TRAMWAY ROLLING- STOCK, AND PARTS AND ACCESSORIES THEREOF	
8701.10† - 8701.30†	No change in tariff classification required for a good of subheading 8701.10 through 8701.30, provided there is a regional value content of not less than: (a) 45 per cent under the net cost method; or (b) 55 per cent under the build-down method.
8701.90	No change in tariff classification required for a good of subheading 8701.90, provided there is a regional value content of not less than: (a) 45 per cent under the net cost method; or (b) 55 per cent under the build-down method.
87.02† - 87.05†	No change in tariff classification required for a good of heading 87.02 through 87.05, provided there is a regional value content of not less than: (a) 45 per cent under the net cost method; or (b) 55 per cent under the build-down method.

† See also Appendix I (Provisions Related to the Product-Specific Rules of Origin for Certain Vehicles and Parts of Vehicles)
† See also Appendix I (Provisions Related to the Product-Specific Rules of Origin for Certain Vehicles and Parts of Vehicles)

ANNEX 3-D – 157

ต้องเปิดตลาดสินค้าอ่อนไหวหรือกลุ่มสินค้าที่ไทยไม่นำมาลดภาษีให้กับประเทศสมาชิก CPTPP โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วนกับญี่ปุ่นที่ไทยไม่เปิดตลาดในกรอบ Japan-Thailand Economic Partnership Agreement (JTEPA), ASEAN-japan Comprehensive Economic Partnership Agreement (AJCEP)

และ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) รวมถึงส่งผลให้สินค้าในกลุ่มเหล็กและผลิตภัณฑ์จากเหล็กของไทยไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมความตกลงได้เท่าที่ควร

รูปภาพ : ภาพรวมความตกลง FTA ของไทยในปัจจุบัน และในอนาคตหากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP

บทวิเคราะห์สินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยหากต้องมีการเปิดตลาดเพิ่มเติมภายใต้ความตกลง CPTPP ตาราง สินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยที่ยังไม่เปิดตลาดภายใต้ FTA ให้กับประเทศสมาชิก CPTPP

อุตสาหกรรมรถยนต์	ประเทศที่ไทยยังไม่เปิดตลาด
	ญี่ปุ่น
8703.2 (รถเบนซิน)	- AJCEP ไม่มีการนำมาลดภาษียกเว้นรถพยาบาลที่ภาษี 0% - JTEPA ไม่นำมาลดภาษียกเว้นรถขนาดเกิน 3000 ซีซี (8703.24) แต่ไม่รวมรถพยาบาลที่ภาษี 60% และรถพยาบาลที่ภาษี 0%
8703.3 (รถดีเซล)	- AJCEP ไม่มีการนำมาลดภาษียกเว้นรถพยาบาลที่ภาษี 0% - JTEPA ไม่นำมาลดภาษียกเว้นรถขนาดเกิน 2500 ซีซี (8703.33)
8703.8 (รถที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า)	ทั้ง AJCEP และ JTEPA ภาษี 20 %
8704 (รถบรรทุก)	- AJCEP 20% ยกเว้นรถบรรทุกดีเซลและเบนซิน ไม่เกิน 5 ตัน (พิกัด 8704.10/8704.21/8704.31) ภาษี 0% - JTEPA ส่วนใหญ่ 20% ยกเว้นรถบรรทุกดีเซลและเบนซิน ไม่เกิน 5 ตัน (พิกัด 8704.10/8704.21/8704.31) ภาษี 0%
ชิ้นส่วนยานยนต์	ญี่ปุ่น
8407.31-8407.34, 8407.90, 8408.20., 8409.91, 8411, 8537, 8538	- JTEPA (8407.31-8407.32 เก็บภาษี 20%) (8407.33-8407.34 เก็บภาษี 15-20%) - AJCEP 8407.31-8407.34, 8407.90, 8408.20 และ 8409.91 และ 8409.99 ไม่นำมาลดภาษี
ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า	ญี่ปุ่น
8511.40 8511.50, 8511.80, (สตาร์ทเตอร์มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า) 8537.10-8537.20, 8538.10, 8538.90 (แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า)	- JTEPA คงไว้ที่ 15% - AJCEP คงไว้ที่ 10% (ลดภาษีเป็น 0% ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นสินค้าที่นำเข้ามาโดยผู้ผลิตรถยนต์หรือยานยนต์เพื่อใช้ในการประกอบเป็นรถยนต์ หรือที่นำเข้ามาโดยผู้ผลิตส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ประกอบของรถยนต์หรือยานยนต์เพื่อใช้ในการประกอบเป็นส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ประกอบของรถยนต์เพื่อส่งให้ผู้ผลิตรถยนต์ดังกล่าว)
เหล็ก	ไทยลดภาษีกับประเทศคู่ค้า FTA ที่เป็นสมาชิก CPTPP ส่วนใหญ่เหลือร้อยละ 0 แล้ว

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่า การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ของไทยเสมือนเป็นการจัดทำ FTA เพิ่มกับแคนาดาและเม็กซิโก ควบคู่ไปกับการเปิดตลาดสินค้าเพิ่มเติมให้กับประเทศสมาชิก CPTPP ที่ไทยมีการจัดทำ FTA ดังนั้น ในบทความนี้ผู้เขียนจะให้ความสำคัญกับสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยที่ยังไม่ได้เปิดตลาดให้กับประเทศสมาชิก CPTPP ที่ไทยมีการจัดทำ FTA ด้วยแล้ว (ตามตารางสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยที่ยังไม่เปิดตลาดภายใต้ FTA ให้กับประเทศสมาชิก CPTPP) โดยมีบทวิเคราะห์สินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทย หากต้องมีการเปิดตลาดเพิ่มเติมภายใต้ความตกลงฯ ดังนี้

1) อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ในส่วนของการส่งออกรถยนต์ การเข้าร่วมความตกลงฯ อาจส่งผลให้ไทยส่งออกรถยนต์ไปยังเม็กซิโกเพิ่มขึ้น เนื่องจากเม็กซิโกเป็นตลาดส่งออกรถยนต์ (พิกัด 8701-8705) อันดับ 8 ของไทยช่วงปี 2560-2562 ดังนั้น การเข้าร่วมความตกลง CPTPP อาจทำให้ไทยสามารถส่งออกรถยนต์ไปยังเม็กซิโกเพิ่มขึ้นเพียงประเทศเดียว ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์กฎถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ความตกลงฯ ได้อย่างไรก็ตามสมมติฐานดังกล่าวอาจไม่มีความชัดเจนมากนัก เนื่องจากธรรมชาติของเครือข่ายการผลิต (Production Network) ของอุตสาหกรรมรถยนต์ จะไม่ค่อยมีการผลิตข้ามเขตภูมิภาค อันจะเห็นได้จาก Production Network อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่จะอยู่ในภูมิภาคอเมริกาเหนือ โดยเฉพาะในประเทศเม็กซิโกและแคนาดา จึงเป็นสาเหตุให้สหรัฐฯ ต้องเจรจาให้มีการเพิ่มมูลค่า RVC ในสินค้ารถยนต์และชิ้นส่วนจาก 62.5% (ภายใต้ความตกลง NAFTA เดิม) เป็น 75% (ภายใต้ความตกลง USMCA) นอกจากนี้ การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ซึ่งเป็นการผลิตแบบ Mass Production จะต้องมีการวางแผนการผลิตก่อนล่วงหน้าเป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นจึงเป็นการยากที่หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP แล้วจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง Supply Chain ในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน ทั้งนี้ ในส่วนของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนของไทยประเด็นสำคัญอยู่ที่เรื่องการเปิดตลาดอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน

ซึ่งเป็นสินค้าอ่อนไหวของไทยที่ยังไม่เปิดตลาดให้กับญี่ปุ่นทั้งภายใต้กรอบ JTEPA และ AJCEP (พิกัด 8407, 8408, 8409, 8411, 8537, 8538) ดังนั้น หากไทยเข้าร่วมความตกลงฯ ในอนาคต ควรจะต้องหาแนวทางรองรับท่าทีที่จะไม่เปิดตลาดสินค้านี้ดังกล่าวให้แก่ญี่ปุ่น อาทิ การขอเจรจาเพื่อจัดทำแนวทางการลดภาษีให้นานที่สุด (the longest phase-outs) เป็นเวลานานถึง 29 ปี (โดยจะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ในปีที่ 30) ดังที่สหรัฐฯ ใช้ในช่วงที่ยังไม่ถอนตัวออกจากความตกลง นอกจากนี้ สหรัฐฯ จะทำการยกเว้นที่จะลดภาษีสินค้ารถยนต์ (โดยเฉพาะรถบรรทุก) และชิ้นส่วน ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความอ่อนไหวสูงของสหรัฐฯ ต่อญี่ปุ่น รวมถึงแคนาดากับเม็กซิโก ให้แก่กลุ่มประเทศดังกล่าวหรือเฉพาะรายประเทศ

2) อุตสาหกรรมชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าในกลุ่มดังกล่าวเป็นสินค้าชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ ที่อยู่ในหมวดระบบไฟฟ้า สำหรับใช้ในการประกอบเป็นรถยนต์ หรือใช้ในการผลิตเพื่อเป็นส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ประกอบของรถยนต์ เพื่อส่งให้กับผู้ผลิตรถยนต์ ซึ่งจากตารางสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทยที่ยังไม่เปิดตลาดภายใต้ FTA ให้กับประเทศสมาชิก CPTPP ข้างต้น จะเห็นได้ว่ารายการสินค้านี้ดังกล่าว ไทยยังไม่เปิดตลาดให้กับญี่ปุ่นในกรอบ JTEPA (โดยมีภาษีนำเข้าร้อยละ 15) แต่ไทยเปิดตลาดสินค้าในกลุ่มดังกล่าวให้แก่ญี่ปุ่นแล้วในกรอบ AJCEP ตั้งแต่ปี 2561 โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นสินค้าที่นำเข้ามาโดยผู้ผลิตรถยนต์หรือยานยนต์ เพื่อใช้ในการ

TARIFF SCHEDULE OF THE UNITED STATES (HS 2012)

Tariff Line	Description	Base rate	(*)	Staging Category	Remarks	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Year 5	Year 6	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Year 12	Year 13	Year 14	Year 15	Year 16	Year 17	Year 18	Year 19	Year 20	Year 21	Year 22	Year 23	Year 24	Year 25	Year 26	Year 27	Year 28	Year 29	Year and subsequent years
8701.24.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/spark-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity of 1000 cc	2.50%		EF	AU, CA, CL, MX, PE, SG	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8702.24.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/spark-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity of 1000 cc	2.50%		1B13	JP	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	1.25%	1.25%	0.5%	0.5%	0.5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.31.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity up to 1500 cc	2.50%		B10	BR, MY, NZ, VN	2.2%	2%	1.7%	1.5%	1.2%	1%	0.7%	0.5%	0.2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.31.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity up to 1500 cc	2.50%		EF	AU, CA, CL, MX, PE, SG	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.31.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity up to 1500 cc	2.50%		1B13	JP	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	1.25%	1.25%	0.5%	0.5%	0.5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.32.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity at 1500 cc or up to 2500 cc	2.50%		B10	BR, MY, NZ, VN	2.2%	2%	1.7%	1.5%	1.2%	1%	0.7%	0.5%	0.2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.32.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity at 1500 cc or up to 2500 cc	2.50%		EF	AU, CA, CL, MX, PE, SG	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
8703.32.00	Motor cars & motor vehicles for transport of persons, w/compression-ignition internal combustion reciprocating piston engine w/cylinder capacity at 1500 cc or up to 2500 cc	2.50%		1B13	JP	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.5%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	2.25%	1.25%	1.25%	0.5%	0.5%	0.5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ประกอบเป็นรถยนต์หรือที่นำเข้ามาโดยผู้ผลิตส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ประกอบของรถยนต์หรือยานยนต์เพื่อใช้ในการประกอบเป็นส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ประกอบของรถยนต์เพื่อส่งให้ผู้ผลิตรถยนต์ดังกล่าว ตามที่ระบุในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การยกเว้นอากรและลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2555 ทั้งนี้ ในเบื้องต้นหากสินค้าในกลุ่มดังกล่าวต้องมีการเปิดตลาดในรอบ CPTPP ไทยอาจไม่ได้รับผลกระทบมากนัก เนื่องจากการเปิดตลาดให้แก่ญี่ปุ่นแล้วตั้งแต่ปี 2561 ในกรอบ AJCEP

3) อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ ในส่วนของอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ ถึงแม้ว่าไทยจะเปิดตลาดภายใต้กรอบ FTA อื่น ๆ ที่ไทยจัดทำกับประเทศสมาชิก CPTPP เกือบทั้งหมดแล้ว (ไทยลดภาษีให้ประเทศคู่ภาคี FTA ที่เป็นสมาชิก CPTPP ส่วนใหญ่เหลือร้อยละ 0 แล้ว) แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าไทยมีข้อเสียเปรียบในเรื่องที่ไม่มีสินแร่เหล็กในประเทศ ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักสำคัญในการนำไปผลิตเหล็กต้นน้ำจึงส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยต้องพึ่งพา การนำเข้าเหล็กดิบและเหล็กกึ่งสำเร็จรูปจากต่างประเทศ ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์ PSR ภายใต้ FTA เป็นเกณฑ์ CTH หรือ RVC เพียงอย่างเดียวอาจไม่สอดคล้องกับโครงสร้างและกระบวนการผลิตเหล็กและผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในประเทศ จึงส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ข้างต้น และไม่สามารถได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีจากการส่งออกภายใต้เกณฑ์ RVC 40% หรือ RVC 40% or CTH except (ในบางพิภพ) ได้ ดังนั้นที่ผ่านมาจึงมีข้อเรียกร้องจากผู้ประกอบการไทยขอให้ภาครัฐมีการพิจารณาเจรจาทบทวนเกณฑ์ PSRs ภายใต้ความตกลง ATIGA จาก RVC 40% เป็น RVC 40% or CTH เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ ROO ในกรอบ FTA ใหม่ ๆ และลดความเข้มงวดของเกณฑ์ PSRs ภายใต้ความตกลง ATIGA ทั้งนี้ นอกจากกรอบ ATIGA แล้ว ยังมีกรอบ ASEAN-China และ ASEAN-Japan ที่มีการใช้เกณฑ์ RVC 40% หรือ RVC 40% or CTH except ที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างและกระบวนการผลิตเหล็กและผลิตภัณฑ์ของไทย

ดังนั้น การที่เกณฑ์ PSRs ในสินค้าเหล็กและเหล็กกล้า (ตอนที่ 72) ภายใต้ความตกลง CPTPP เกือบทั้งหมดใช้เกณฑ์ CTH

เพียงอย่างเดียว (ยกเว้นพิภพเดียว คือ 7212.10 ใช้เกณฑ์ RVC คือ 35% วิธี build-up หรือ 45% วิธี build-down) อาจส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยไม่สามารถใช้ด้านภาษีจากการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเหล็ก (ตอนที่ 73) ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ CTH or RVC (30% วิธี build-up หรือ 40% วิธี build-down หรือ 50-55% วิธี Focused Value) ผู้ประกอบการไทยจึงน่าจะสามารถใช้สิทธิด้านภาษีจากการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก CPTPP ได้

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนมีความเห็นว่าในส่วนของ การเข้าร่วมความตกลง CPTPP หากพิจารณาเฉพาะ ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมของไทยกับประเทศสมาชิก ไทยอาจไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ในทางกลับกันมีความเป็นไปได้สูงที่ไทยจะต้องเปิดตลาดสินค้าอ่อนไหว รวมถึงสินค้าที่ไม่นำมาลดภาษี (Exclusion List) โดยเฉพาะยานยนต์และชิ้นส่วนให้กับญี่ปุ่นเพื่อแลกกับการรับไทยเข้าเป็นสมาชิก นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากการเปิดตลาดสินค้าภายใต้ความตกลงฯ โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรม S-Curve และ New S-Curve ของรัฐบาล หากไทยมีการเปิดตลาดแล้วจะส่งผลกระทบต่อสินค้าในกลุ่มดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร โดยเฉพาะในส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าพิภพ 8703.90 (อื่น ๆ) เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อนโยบายการส่งเสริมการผลิตรถยนต์มอเตอร์ไฟฟ้า (XEV) และชิ้นส่วนในประเทศ

จัดทำโดย :
นายชาญชัย โฉลกคงทาว

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
Dtn.go.th/th/tradeinfo/category
TPP/TPP%20text/Annex-3-D.Product-Specific-Rules of origin
Dtn.go.th/th/negotiation/categories

การส่งเสริมและพัฒนา ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐอินเดีย

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

สาธารณรัฐอินเดียเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความสำคัญด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ด้วยจำนวนประชากรที่มีมากถึง 1.35 พันล้านคน เป็นอันดับสองรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีจำนวน 1.4 พันล้านคน โดยจุดเด่นของความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอินเดีย คือ ความสัมพันธ์ทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การจัดทำความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ทั้งในรูปแบบทวิภาคี และพหุภาคี ตลอดจนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ภายใต้กลไกทั้งระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

ในส่วนของการสัมพันธ์ด้านพหุภาคี อินเดียได้สานสัมพันธ์กับอาเซียนในฐานะประเทศคู่เจรจา (Dialogue Partner) เริ่มตั้งแต่ปี 2535 เพื่อเชื่อมโยงอินเดียกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) โดยอินเดียมี

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภาษาพูดที่แตกต่างกันมากมาย ซึ่งมีภาษาหลักจำนวน 24 ภาษา และภาษาท้องถิ่นจำนวน 2,000 ภาษา นับตั้งแต่ปี 2534 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 6-7 ต่อปี ประกอบด้วยการเกษตรแบบดั้งเดิมและอุตสาหกรรมเกษตรแบบสมัยใหม่ และอุตสาหกรรมสมัยใหม่ รวมถึงภาคบริการที่มีการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 9 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 57 ในปี 2555 - 2556 โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ ในขณะที่ภาคเกษตรมีจำนวนการจ้างงาน

ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงเป็นอันดับสองจากสัดส่วนทางเศรษฐกิจทั้งหมด ซึ่งส่งผลต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจทั้งหมดของอินเดีย หลังจากที่ยินดีประกาศใช้นโยบาย Look East Policy ได้มีการบูรณาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การปฏิรูปและการเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย โดยเฉพาะโครงการ Trilateral Highway Project เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งทางถนนระหว่าง อินเดีย-เมียนมา-ไทย ในการขยายความเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างอินเดียนับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เชื่อมโยงไปถึงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ จีน เกาหลี และญี่ปุ่น ต่อมาอินเดียได้ปรับใช้นโยบายรุกตะวันออก (Act East Policy) ที่มุ่งเน้นการใช้นโยบายต่างประเทศใหม่ภายใต้หลัก 3 C ได้แก่ ความสัมพันธ์ในมิติของสังคมและวัฒนธรรม (Culture) การเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค (Connectivity) และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ (Commerce) ที่เน้นการค้า การลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ Soft power assets ได้แก่ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และการศึกษา ในการเชื่อมโยงอินเดียสู่ประเทศอื่น ๆ ภายในภูมิภาค ในฐานะประเทศที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานผ่านสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม (Cultural assets) เช่น ศาสนาพุทธ โยคะ และคนอินเดียที่ย้ายถิ่นไปพำนักอยู่ในประเทศต่าง ๆ นับได้ว่าอินเดียประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ในการใช้นโยบายเหล่านี้ เพื่อการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน จึงอาจแบ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียและอาเซียน ประกอบด้วย 3 เสา¹ ได้แก่

- **เสาสถาบัน (Institutional pillar)** ความสัมพันธ์อาเซียน-อินเดีย เริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี 2535 ในลักษณะคู่เจรจาเฉพาะสาขา และยกระดับเป็นคู่เจรจาอย่างสมบูรณ์ในปี 2538 ในเวที Asean Regional Forum (ARF) นอกจากนี้ อินเดียยังพัฒนาความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นและเกาหลี ผ่านเวทีต่าง ๆ อาทิ annual summit strategic dialogue และ defense dialogue เป็นต้น

- **เสาเศรษฐกิจ (Economic pillar)** อัตราการเติบโตทางการค้าระหว่างอาเซียนและอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา จากอัตราร้อยละ 21.9 ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 65.06 ในปี 2559 โดยอินเดียและอาเซียนได้ลงนามความตกลงทางการค้าและบริการร่วมกัน ส่งผลให้สร้างตลาดการค้าขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนผู้บริโภคมากถึง 1.8 พันล้านคน และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจรวมกันถึง 3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ² รวมถึงภาคเอกชนในเข้าไปลงทุนในอินเดียเป็นจำนวนมากในสาขาต่าง ๆ อาทิ

ท่าเรือ ทางด่วน และชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น ขณะที่บริษัทอินเดีย Act East Policy ส่งผลต่อนโยบายการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียให้เป็นประตูสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ ระบบการขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ ระบบสื่อสาร และพลังงาน รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างอินเดียและญี่ปุ่นในการมุ่งพัฒนาภูมิภาคให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน อาทิ โครงสร้างพื้นฐานในศรีลังกา โครงการพัฒนาถนนและสะพานในบังกลาเทศ รวมทั้งญี่ปุ่นยังสนับสนุนอินเดียในการผลักดัน Asia-Africa Growth Corridor (AAGC) เพื่อมุ่งสร้างแนวคิดอินโด-แปซิฟิก (Free and Open Indo-Pacific) เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงทางทะเลระหว่างอินเดียและกลุ่มประเทศในเอเชียได้และ

- **เสายุทธศาสตร์ (Strategic pillar)** ภายใต้การบริหารของนายกรัฐมนตรีอินเดีย นายเนเรนดรา โมดี ที่มีวิสัยทัศน์ “SAGAR” ในภาษาฮินดี หมายถึงมหาสมุทร นั่นคือการสร้างความปลอดภัยและการเติบโตให้เกิดขึ้นกับทุกประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะนโยบาย Act East Policy ที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียนับภูมิภาคอาเซียน ในอันที่จะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการบูรณาการทางเศรษฐกิจร่วมกัน รวมทั้งการเน้นย้ำความร่วมมืออย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างอินเดีย ภายใต้นโยบายรุกตะวันออก Act East Policy กับญี่ปุ่นภายใต้แนวคิดอินโด-แปซิฟิก (Free and Open Indo-Pacific) และเกาหลีภายใต้นโยบายมุ่งใต้ใหม่ (New Southern Policy) ในการให้อาเซียนเป็นศูนย์กลาง

1. รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ อาจารย์และนักวิชาการอิสระ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “งานเสวนาออนไลน์นานาชาติ เรื่อง “India look east policy and relations with South-east Asia: Problem and prospects” วันศุกร์ที่ 24 กรกฎาคม 2563

การพัฒนาเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน
ในภูมิภาค

นโยบายด้านต่างประเทศของอินเดียได้พยายามสานความสัมพันธ์มากขึ้น ทั้งนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) และนโยบายรุกตะวันออก (Act East Policy) ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายมองตะวันตก (Look West Policy) ของไทย จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับอินเดีย ผ่านกลไกความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement) จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีไทย-อินเดีย (Thai-India Free Trade Agreement) และความตกลงการค้าเสรีแบบพหุภาคีอาเซียน-อินเดีย (Asean-India Free Trade Agreement) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2547 และ 2551 ตามลำดับ

ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์ รายงานว่า ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ปี 2558 – 2562 อินเดียเป็นคู่ค้าอันดับที่ 11 ของไทยและเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียใต้ มีมูลค่าการค้ารวมเฉลี่ยปีละ 10,136 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 10 ของไทย และเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ในเอเชียใต้ มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 6,379 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้าส่งออกสำคัญ ประกอบด้วย เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ

ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ด้านการนำเข้า อินเดียเป็นตลาดนำเข้าอันดับที่ 13 ของไทย และเป็นตลาดนำเข้าอันดับ 1 ในเอเชียใต้ มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ย ปีละ 3,757 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ เครื่องเพชรพลอย อัญมณีและทองคำ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ สินแร่โลหะ และผลิตภัณฑ์ ชิ้นส่วนยานยนต์ สัตว์น้ำแช่แข็งและแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากพืช เวชภัณฑ์ และเครื่องจักรไฟฟ้า เป็นต้น

สำหรับการใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลง FTA ทั้งสองฉบับ ในช่วงระยะ 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2560 – 2562) พบว่า ด้านการส่งออกผู้ประกอบการมีการยื่นขอสิทธิประโยชน์ ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ค่อนข้างคงที่ที่มูลค่า 596 644 และ 558 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ส่วนความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย มีการใช้สิทธิประโยชน์ เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 3,084 3,821 และ 3,712 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ สินค้าส่งออกสำคัญที่ใช้สิทธิประโยชน์ ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เคมีภัณฑ์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และโทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับด้านการนำเข้า ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย มีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างคงที่ที่มูลค่า 10 11 และ 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ส่วนความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย ค่อนข้างเพิ่มขึ้นที่มูลค่า 574 677 และ

745 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามลำดับ สินค้านำเข้าสำคัญที่มีการใช้สิทธิประโยชน์ ได้แก่ เกลือ พืชผัก ผลไม้สดหรือแห้ง เหล็กกล้า และส่วนประกอบ ชิ้นส่วนยานยนต์ เวชภัณฑ์ และสิ่งทอ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าไทยจะมีความตกลงพิเศษทางการค้ากับอินเดีย แต่เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการค้าที่ใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรจากความตกลงทั้ง 2 ฉบับ พบว่า อาจมีการใช้ประโยชน์ได้ยังไม่เต็มที่ ซึ่งอาจเกิดจากอุปสรรคบางประการ อาทิ กฎถิ่นกำเนิดสินค้าที่ค่อนข้างเข้มงวด และพิธีการศุลกากรของอินเดียที่ยังมีกฎระเบียบค่อนข้างซับซ้อนในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนระดับการเปิดตลาดของอินเดียที่ยังไม่ครอบคลุมสินค้าเป้าหมายของไทยมากนัก ดังนั้น ไทยจึงอาจจำเป็นต้องแสวงหาเครื่องมือ เพื่อเป็นทางเลือกในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางเศรษฐกิจกับอินเดียเพิ่มเติม

ทั้งนี้ บิมสเทค หรือความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการ (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sector Technical Cooperation : BIMSTEC) เป็นกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายมองตะวันตก Look West Policy ของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านการค้า การลงทุน เทคโนโลยี การสื่อสารพลังงาน การท่องเที่ยวและประมง รวมทั้งส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2540 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 7 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ศรีลังกา อินเดีย ไทย เมียนมา เนปาล และภูฏาน โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเจรจาการค้า (BIMSTEC Trade Negotiation Committee : BIMSTEC TNC) เพื่อจัดทำเขตการค้าเสรี BIMSTEC (Framework Agreement on the BIMSTEC

Free Trade Area) ซึ่งมีการเจรจาแล้วกว่า 10 ปี สถานะปัจจุบันการเจรจายังคงไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้ BIMSTEC FTA บรรลุผล เนื่องจากภูมิภาคอ่าวเบงกอลเป็นพื้นที่เป้าหมายที่ไทยให้ความสำคัญ โดยเมื่อพิจารณาจากมูลค่า GDP ณ ปี 2561 รวมกันสูงกว่า 3.62 ล้านเหรียญสหรัฐฯ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ที่อยู่ในระดับสูงกว่า 1 พันเหรียญสหรัฐฯ (ยกเว้นเนปาล) ประชากรซึ่งอยู่ในวัยแรงงานของทุกประเทศรวมกันในภูมิภาคที่มีอัตราสูงกว่าร้อยละ 50 และการพึ่งพาการบริโภคภายในประเทศเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังมีอินเดียเป็นสมาชิก ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ของโลก รวมทั้งมีระยะทางที่ไม่ไกลจากไทย ในขณะเดียวกัน อินเดียยังมีสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับไทย ประกอบกับสถานการณ์การช่วงชิงความเป็นมหาอำนาจระหว่างจีนภายใต้ยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiatives (BRIs) กับสหรัฐอเมริกาภายใต้ยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิก (Indo-Pacific) ดังนั้น กรอบความร่วมมือบิมสเทคจึงถือเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงเอเชียใต้และอาเซียนและไทยเข้าไว้ด้วยกัน

ในโอกาสที่ประเทศไทยจะรับวาระการดำรงตำแหน่งประธาน BIMSTEC ต่อจากศรีลังกา ในปี 2564 – 2565 ซึ่งในปี 2565 ไทยจะเป็นเจ้าภาพการประชุม APEC อีกตำแหน่งด้วย ดังนั้น การวางยุทธศาสตร์ Look Forward to BIMSTEC ในการเป็นโอกาสแห่งภูมิภาค จึงมีความจำเป็นสำหรับไทย ด้วยความเป็นตลาดภูมิภาคขนาดใหญ่ที่มี GDP สูงถึงร้อยละ 3.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเติบโตกว่า GDP ของไทยถึง 9 เท่า และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ต่อปี (ก่อนสถานการณ์โควิด) นอกจากนี้ ภูมิภาค BIMSTEC ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีความใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แม้ว่าที่ผ่านมาประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียใต้จะ

ได้รับการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจเพียงฝ่ายเดียวจากหลายประเทศ อาทิ โครงการ GSP ของสหภาพยุโรป หรือสหรัฐอเมริกา, โครงการ DFQF (Duty Free Quota Free) จากประเทศกำลังพัฒนา แต่ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวพบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ได้มีการเปิดตลาดด้านการค้าและการลงทุนแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น ในวาระการดำรงตำแหน่งประธาน BIMSTEC เป็นโอกาสของไทย ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับอินเดีย และ BIMSTEC ในสาขาต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในภาพรวม ถือเป็นโอกาสในการส่งเสริมการสร้างความน่าเชื่อถือของไทย จากการที่เป็น 1 ในประเทศสมาชิกผู้ริเริ่มในปี 2540 และแสดงบทบาทนำในเวที BIMSTEC อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และการส่งเสริมบทบาทของไทยเพื่อเป็นสะพานเชื่อมโยงเอเชียใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนการเชื่อมโยง BIMSTEC กับกรอบความร่วมมืออินโด-แปซิฟิก เพื่อให้ BIMSTEC เป็นอีกช่องทางหนึ่งของไทยในการสร้างความร่วมมือได้ สำหรับโอกาสการพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นประธาน BIMSTEC และ APEC ไทยควรสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศสมาชิก ด้วยการเร่งสรุปการจัดทำ BIMSTEC FTA เพื่อส่งเสริมการเข้าสู่ตลาด และการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานภายในภูมิภาค ตลอดจนการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ อาทิ เกษตร ดิจิทัล เทคโนโลยี การแพทย์ ยา โครงสร้างพื้นฐาน และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสของไทยในการส่งเสริมบทบาทด้านความมั่นคง

ทางอาหาร โดยเน้นย้ำการเป็นผู้จัดหาสินค้าอุปโภคและบริโภคในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 บทบาทความมั่นคงในอาชีพในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยการสร้างกลไกช่วยเหลือให้กับกลุ่มอ่อนไหว (MSMEs) และ การเตรียมความพร้อมรับมือกับโรคระบาดฉุกเฉินเพื่อความมั่นคงด้านสุขภาพ

จากการที่ไทยและอินเดียมีความสัมพันธ์กันอย่างยาวนาน ทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม และความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี พานนโยบาย Look East Policy และ Act East Policy ของอินเดีย และ Look West Policy ของไทย เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจผ่านนโยบาย 3 เสา และความตกลงการค้าเสรีจำนวน 2 ฉบับ นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังมี BIMSTEC เพื่อเป็นทางเลือกในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้ประโยชน์จากความตกลงทางเศรษฐกิจเพิ่มเติม ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาคระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ และไทย และอาเซียนเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น ในโอกาสการดำรงตำแหน่งประธาน BIMSTEC ของไทย จึงควรส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับอินเดียให้เป็นไปอย่างใกล้ชิดได้มากยิ่งขึ้น

จัดทำโดย :
นางสาวสุจิรา หาญสวัสดิ์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
2. สถานทูตไทยประจำกรุงนิวเดลี สาธารณรัฐอินเดีย
3. กระทรวงการต่างประเทศ
4. การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การพัฒนาอุตสาหกรรมยาไทย

บทเรียนจาก COVID-19

สู่ความมั่นคงด้านยาของชาติที่ยั่งยืน

นโยบายอุตสาหกรรมยาสาขา 2

อุตสาหกรรมยามีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม น้อยกว่าร้อยละ 0.84 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ และมีจำนวนแรงงาน 31,813 คน ถึงแม้ว่ายาจะยังไม่มีบทบาทมากนักต่อการขับเคลื่อน เศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน แต่ยาเป็นหนึ่งใน ปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น อุตสาหกรรมการผลิตยาจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าอุตสาหกรรมอื่น และไม่ใช่อุตสาหกรรมที่มีเพื่อ เสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความสำคัญในแง่ของการเสริมสร้างคุณภาพ ชีวิตของประชากร รวมถึงรักษาความมั่นคงของ ประเทศชาติด้วย ประกอบกับกิจการผลิตยาเป็น ธุรกิจที่ต้องใช้เทคโนโลยีและเงินลงทุนสูง ซึ่งไทยมี ความพร้อมและมีศักยภาพในด้านการวิจัยและพัฒนา ยาสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค จึงมีโอกา สที่จะก้าวเป็นผู้นำของอาเซียนได้ หากภาครัฐให้การ ส่งเสริมที่เหมาะสมและช่วยแก้ไขปัญหในการพัฒนา อุตสาหกรรมยาอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างของอุตสาหกรรมยาในประเทศ

อุตสาหกรรมการผลิตยาของไทยประกอบด้วยยาแผน ปัจจุบัน ยาจากสมุนไพร และยาชีววัตถุ ซึ่งยาทั้งสามกลุ่มดังกล่าว มีลักษณะโครงสร้างอุตสาหกรรมสรุปได้ ดังนี้

ยาแผนปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) อุตสาหกรรมการผลิตเภสัชเคมีภัณฑ์ หรือก็คือการผลิตวัตถุดิบที่ใช้สำหรับผสม เป็นยาสูตรต่าง ๆ สามารถแบ่งออกเป็นตัวยาสำคัญหรือสารออกฤทธิ์ ทางยา (Active Pharmaceutical Ingredients: APIs) ซึ่งส่งผล โดยตรงต่อการรักษา เช่น พาราเซตามอล แอสไพรินมีผู้ผลิต ในประเทศ 5 ราย และสารประกอบการทำยาที่ไม่ใช่สารออกฤทธิ์ (Inert Substance and Excipients) เช่น สารยึดเกาะสารเคลือบ

และ 2) อุตสาหกรรมการผลิตยาชื่อสามัญ (Generic Drugs) ซึ่งมีผู้ผลิตในประเทศ 142 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2563) โดยผู้ผลิตส่วนมากจะนำเข้า APIs จากต่างประเทศมาพัฒนาสูตรตำรับ แล้วผสมได้เป็นยาสำเร็จรูปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยาเม็ด ยาน้ำ คิดเป็นมูลค่าตลาดในประเทศมากกว่า 100,000 ล้านบาท

ยาจากสมุนไพร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) อุตสาหกรรมการผลิตวัตถุดิบสมุนไพร โดยการสกัดสารจากพืชสมุนไพรด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การกลั่น การสกัดด้วยสารเคมี การสกัดด้วยคาร์บอนไดออกไซด์เหลว แล้วนำมาผ่านกรรมวิธีชีวภาพทางเคมีเพื่อแยกสารอินทรีย์ที่สามารถนำไปปรับโครงสร้างโมเลกุลของสารประกอบที่สกัดได้เพื่อใช้ในการผลิตยา ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวอาจอยู่

ในรูปผงสมุนไพรหรือสารสกัดหยาบ มีผู้ผลิตในประเทศประมาณ 10 ราย และ 2) อุตสาหกรรมการผลิตยาจากสมุนไพร ซึ่งเป็นการนำวัตถุดิบสมุนไพรมาพัฒนาสูตรตำรับ แล้วผสมได้เป็นยาสมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยาแคปซูล ยาลูกกลอน ฯลฯ โดยปัจจุบันมีผู้ผลิตที่ได้มาตรฐานวิธีการที่ดีในการผลิต 53 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2563) จากผู้ผลิตยาจากสมุนไพรในประเทศทั้งสิ้น 694 ราย คิดเป็นมูลค่าตลาดในประเทศประมาณ 10,000 ล้านบาท

ยาชีววัตถุ เป็นยาที่ผลิตโดยกระบวนการเทคโนโลยีชีวภาพใช้ในการรักษาโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง โรคข้ออักเสบ มีขนาดโมเลกุลและความซับซ้อนในการผลิตมากกว่ายาเคมี ปัจจุบันมีผู้ผลิตในประเทศที่สามารถผลิตได้ตลอดห่วงโซ่มูลค่า คือ บริษัท สยามไบโอไซเอนซ์ จำกัด โดยการผลิตยาชีววัตถุบางชนิดได้เองในประเทศตั้งแต่ปี 2558 ที่ผ่านมา ทำให้เกิดการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมและส่งผลให้ระดับราคายาชีววัตถุดังกล่าวปรับลดลงจากเดิมมาก กระทั่งรัฐบาลสามารถเพิ่มการเข้าถึงยาของประชาชนในประเทศได้โดยไม่ต้องเพิ่มงบประมาณมากนัก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไทยยังมีการผลิตยาชีววัตถุเองได้เพียงไม่กี่รายการ ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นหลัก เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตยาชีววัตถุต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก หากจะลงทุนให้ครบทั้งห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่การวิจัยและพัฒนาไปจนถึงการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จะต้องใช้เงินลงทุนถึง 4,500-5,000 ล้านบาท ทั้งนี้ อุตสาหกรรมยาชีววัตถุมีมูลค่าตลาดในประเทศมากกว่า 30,000 ล้านบาท

สถานการณ์การผลิตยา ในประเทศไทยได้วิกฤต COVID-19

จากโครงสร้างของ
อุตสาหกรรมข้างต้น จะเห็นได้
ว่าการผลิตยาของไทยส่วนมาก
เป็นการผลิตยาแผนปัจจุบัน
ซึ่งไทยมีวัตถุดิบในประเทศ
น้อยมาก จำเป็นต้องพึ่งพาการ
นำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ
เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะอินเดีย
จีน และประเทศในสหภาพยุโรป
ทำให้เมื่อเกิดการระบาดของ

โรค COVID-19 ซึ่งส่งผลให้ประเทศผู้ผลิตวัตถุดิบทางยาของโลก
ต้องชะลอการผลิตลง มีนโยบายจำกัดการส่งออกวัตถุดิบทางยาไปยัง
ต่างประเทศ มีการปิดท่าเรือบางแห่ง ตลอดจนมีมาตรการล็อกดาวน์
ทำให้เกิดความล่าช้าในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่
ผู้ขายในไทยต่างตื่นตระหนกและต้องการกักตุนยาเพื่อป้องกันปัญหา
การขาดแคลนและเพื่อจ่ายยาให้กับผู้ป่วยของตนล่วงหน้า จึงมีคำสั่งซื้อ
จำนวนมากไปยังผู้ผลิตยาในประเทศ จนผู้ผลิตยาในประเทศจำนวนหนึ่ง
ไม่สามารถผลิตยาบางชนิดได้ เนื่องจากมีวัตถุดิบรวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่
ไม่เพียงพอ เกิดปัญหาการขาดแคลนยาที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
บางชนิด อาทิ ยาสำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ทำให้หลายฝ่าย
ตระหนักถึงความจำเป็นของการมีอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยา
ตลอดห่วงโซ่อุปทานในประเทศ ซึ่งนอกจากจะสามารถช่วยลด
ค่าใช้จ่ายจากการนำเข้าสารออกฤทธิ์ทางยาและสารประกอบอื่น ๆ
ลดการพึ่งพาผลิตภัณฑ์ยาจากต่างประเทศ ป้องกันการนำเข้ายา
ที่ไม่ได้ผลิตตามมาตรฐาน GMP PIC/S แล้ว ยังทำให้เกิดการสร้าง
องค์ความรู้ พัฒนาบุคลากรในแต่ละสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม
ให้มีการวิจัยและพัฒนายาใหม่มากขึ้น รวมถึงสร้างรายได้ให้กับประเทศ
จากการส่งออกเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ปัจจุบันไทยสามารถผลิตยาได้เองในประเทศคิดเป็นมูลค่า
ประมาณ 50,000 ล้านบาท หรือมีสัดส่วนร้อยละ 25 ของมูลค่า
ตลาดยาในประเทศทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นการนำเข้ายาจาก
ต่างประเทศ โดยอุตสาหกรรมยาของไทยสามารถสร้างรายได้จากการ
ส่งออกให้กับประเทศปีละประมาณ 15,000 ล้านบาท ซึ่งมีตลาด
ส่งออกหลักคือประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะเมียนมา
เวียดนาม และกัมพูชา

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยาไทยสู่ความมั่นคงและมั่งคั่งอย่างยั่งยืน

จากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมยาให้มีความพร้อมตลอดห่วงโซ่อุปทานโดยเร็ว เพื่อความมั่นคงด้านยาของชาติที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง อันจะนำมาซึ่งสุขภาพที่ดีของประชากรและสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศสืบไป ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านกฎระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

- 1) กระทรวงสาธารณสุขปรับปรุงระบบจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาระการใช้จ่ายจริงของโรงพยาบาลต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น
- 2) กรมบัญชีกลางปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อยา เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากยาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีผู้ผลิตศักยภาพสูงในประเทศจำนวนมาก
- 3) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควบคุมการนำเข้ายาจากต่างประเทศที่ไม่ได้ผลิตตามมาตรฐาน GMP PIC/S อย่างเข้มงวด เพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศสามารถแข่งขันด้านราคาได้

ด้านการผลิต

- 1) องค์การเภสัชกรรมเป็นศูนย์กลางในการวิจัยและพัฒนาสูตรตำรับยา สนับสนุนองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้ผลิตยาในประเทศ รวมถึงผลิตร่ววัตถุดิบทางยาที่จำเป็นและมีปริมาณการใช้สูง
- 2) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับอุตสาหกรรมยาในประเทศเพื่อให้ผู้ผลิตยาในประเทศสามารถคิดค้นและผลิตยานวัตกรรมได้มากขึ้น

จัดทำโดย :
นางสาวอริศรา สีนอดุม

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 ก้าวร้าวอาณาจักร
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ใบอนุญาตประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยา พ.ศ. 2562
(www.fda.moph.go.th)
อุตสาหกรรมยา บทเรียน ชีวิต ความคิด วิถี อัจฉริยะ
(www.fda.moph.go.th)
อุตสาหกรรมการผลิตวัตถุดิบทางยาของประเทศไทย
(www2.gpo.or.th)
แผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1
พ.ศ. 2560-2564
<http://www2.ops3.moc.go.th>

“...ขอเชิญชวนทุกท่าน โดยเฉพาะ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภาคอุตสาหกรรม
นำสิ่งที่ สศอ. คิด จัดทำ พัฒนา
ไปประกอบการพิจารณาใช้ประโยชน์
ถือว่า สศอ. เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็น
ศูนย์กลางบริการข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
อุตสาหกรรม...”

”

ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)

วาระฯ ฉบับนี้จะขอพาทุกท่านไปรู้จักกับสมาชิกใหม่ภายใต้รัฐ สศอ. กับ รศอ.ศิริเพ็ญ เกียรติเพ็ญ ผู้บริหารคนใหม่ คนดีคนเก่งมากความสามารถ กับบทบาทรองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)

◆ ขอให้เล่าประสบการณ์ที่เข้ามาบริหารราชการในรัฐกระทรวงอุตสาหกรรม

ดิฉันเริ่มรับราชการเดือนเมษายนปี พ.ศ. 2531 ในตำแหน่งบุคลากร 3 งานวินัยและพัฒนาบุคคล ภายใต้รัฐกรมโรงงานอุตสาหกรรม ทำหน้าที่รับผิดชอบงานสรรหา อัตรากำลัง วินัยและพัฒนาบุคคล จากนั้นได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาให้มีความก้าวหน้าและปรับตำแหน่งมาตามลำดับ เป็นบุคลากรเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล นักประชาสัมพันธ์ งานพัฒนาทรัพยากรบุคคล ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ และจัดการฝึกอบรมสัมมนาฯ จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ ภายใต้สำนักงานเลขาธิการกรม ต่อมาปี พ.ศ. 2544 ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ ควบคู่กับตำแหน่งนักวิเคราะห์

นโยบายและแผน สำนักบริหารยุทธศาสตร์ รับผิดชอบติดตามประเมินผล พัฒนาระบบราชการ พัฒนาระบบบริหาร และจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน จัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยปฏิบัติหน้าที่นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ยาวนานพอสมควรประมาณ 10 ปี ได้รับการสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงานตั้งแต่พฤศจิกายน พ.ศ.2557 ก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในบ้านหลังนี้

◆ การกิจหน้าที่ ความรับผิดชอบในบทบาท รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ขอเรียกตัวเองว่าพี่ดีกว่า พี่ได้รับมอบหมายจากท่าน ผศอ. ให้เป็นผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ (CIO) และผู้บริหารด้านการจัดการความรู้ (CKO) โดยให้ดูแล กำกับกับการปฏิบัติงาน 2 กอง 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (กส.) ซึ่งเป็นกองที่มีความสำคัญมากของ สศอ. และได้ดูแลกองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (กว) ในเรื่องของการวิจัย แจ้งเตือนภัย และชี้แนะการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่ง 2 กองนี้ทำงานประสานเชื่อมโยงกัน และเชื่อมโยงมาจากอีก 5 กองของ สศอ. ในส่วนกลุ่มงานก็จะดูแลกลุ่มพัฒนาระบบราชการ (กพบ.) ซึ่งก็ถือว่าเป็นงานที่เรียกว่าคุ้นเคย มีประสบการณ์มาพอสมควร และอีกหน่วยที่มีความสำคัญเช่นกันคือ กลุ่มประชาสัมพันธ์ (กปส.) เป็นการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ สิ่งที่ สศอ. เราทำบางครั้งสาธารณะหรือผู้ที่ได้รับข่าวสารข้อมูลอาจจะเข้าใจคลาดเคลื่อน ดังนั้นการชี้แจงบนฐานข้อมูลที่ถูกต้องผ่านการวิเคราะห์มาเป็นอย่างดีสำคัญมาก เพื่อความน่าเชื่อถือจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นได้มากกว่า ซึ่งหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดูแล ทั้ง 4 หน่วยงานนี้ พี่คิดว่าเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน บูรณาการทำงานกันแบบเชื่อมโยงได้ เริ่มจาก กส. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากทุกแหล่ง ทั้งจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก จากนั้น กว. นำมาพิจารณาประกอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การชี้แนะ เสนอแนะ และเตือนภัยให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ กพบ. นำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วนของการพัฒนา และจัดทำแผนตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพฯ เพื่อการติดตามประเมินผลองค์กรรองรับ สดท้าย กปส. นำไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สาธารณชนได้รับรู้ รับทราบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที

นอกจากนี้ ยังมีความตั้งใจที่จะเป็นส่วนหนึ่งของ สศอ. ในการเติมเต็มจากที่ติ่มากอยู่แล้ว ให้ดียิ่งขึ้น ประการแรก คือ การบูรณาการผลักดันงานขับเคลื่อนนโยบายตามแผนพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต อุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมบริการแพทย์ครบวงจร ฯลฯ

ประการที่สอง คือ สศอ.เป็นศูนย์กลางบริการข้อมูลภาคอุตสาหกรรม ทำหน้าที่บริการด้านการชี้แนะและเตือนภัย

ภาคอุตสาหกรรม บูรณาการทุกหน่วยงานใน สศอ. กรมต่าง ๆ ในกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) ที่ผู้บริหารเคยมีแนวทางไว้แล้ว เช่น iSingleForm โดยอาจจะจับมือบูรณาการให้มากและใกล้ชิดขึ้นระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่คล้ายกับ สศอ. เป็น “สำนักงานเศรษฐกิจ” เหมือนกัน คือ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) สำนักนโยบายยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ เพราะแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่คล้ายกัน แต่มีกลุ่มประชาชนหรือลูกค้าในความดูแลแตกต่างกัน ซึ่งก็เป็นแนวทางที่ตั้งใจทำตามนโยบาย E - Government คือ การให้หน่วยงานต้องเชื่อมโยงการทำงาน และข้อมูลข้ามหน่วยงานกัน ซึ่งถ้าหากสามารถประสานเชื่อมโยงข้อมูล 3 หน่วยงาน จะเป็นประโยชน์ได้เป็นอย่างมาก รวมทั้งกระทรวงอื่น ๆ

ซึ่งผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงได้ปูทางไว้แล้ว และ สศอ. ได้ทำไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงต่างประเทศ ร่วมกับหน่วยงานระดับกรม เช่น กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร ฯลฯ “การทำงานในปัจจุบันเครือข่ายความร่วมมือสำคัญมากนะค่ะ”

◆ งานด้านอื่น ๆ ที่ก่อกำเนิดหรือคิดว่า สศอ. ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

สิ่งที่ตั้งใจจะทำตอนที่ได้รับโอกาสและได้รับมอบหมาย คือ สศอ. เป็นองค์กรที่มีบุคลากรที่ถือว่าเป็นคนดีคนเก่ง ครีမ် หัวกะทิ (ท่าน ผศอ. และทุกคนใน อก.พุดเช่นนี้นะคะ) พิโซคติมาก ๆ ที่ได้มาอยู่ที่นี่ค่ะ สศอ.มีบุคลากรที่มีองค์ความรู้ ซึ่งปัจจุบันข้อมูลองค์ความรู้เป็นที่ทราบกันดีว่า คือ ทรัพย์สินและสินทรัพย์ จำเป็นที่จะต้องนำออกมาเผยแพร่ให้ทุกคนได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งถ้าทำได้จะเกิดความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ อยากสนับสนุนให้ สศอ. เปิดบ้าน ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ มีสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของภาคอุตสาหกรรม ทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

รวมถึงประชาชนสามารถนำสิ่งที่ สศอ. จัดทำและพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพราะ สศอ.เป็นศูนย์สารสนเทศด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

อีกเรื่องคือ การพัฒนาองค์การและบุคลากรของ สศอ. ให้สามารถรองรับการทำงานสู่ระบบดิจิทัล เพราะปัจจุบันรูปแบบกิจกรรมและการปฏิบัติงานทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การค้า บริการ และทางสังคม ได้ปรับเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ E-Government ที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการให้บริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ สศอ. เราทำอยู่

การทำ Connected Gov เราก็อำแล้ว Open Government เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการเป็น Smart Gov ที่ สศอ. ได้เตรียมการรองรับไว้ในระดับที่ดีมากแล้ว “รวมไปถึงหัวใจสำคัญ คือการพัฒนาบุคลากรให้สามารถมีเวลาและมีพลังในการสร้างสรรค์งาน” ค่ะ

ทั้งหมดนี้คือความตั้งใจในบทบาทของ รศอ. ซึ่งถือว่าเป็นผู้ช่วยท่าน ผศอ. เชื่อว่า สศอ. เรามีองค์ความรู้ที่ดีอยู่ในทุกกอง เราควรเปิดบ้าน Open House เชิญชวนทุกคนมารู้จักงานที่ สศอ. ได้ดำเนินการอยู่ค่ะ รวมถึงเราจะก้าวออกไปหาผู้ประกอบการในความรับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น

◆ อยากให้แชร์มุมมองหรือหลักคิดในการทำงาน

ที่ผ่านมาพี่คิดว่าค่อนข้างโชคดีที่ได้รับโอกาสจากผู้บังคับบัญชา ได้มีโอกาสเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์การทำงานในหลากหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็นงานที่จบมาโดยตรงคือ วารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีการบริหารจาก NIDA ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบุคลากร นักประชาสัมพันธ์ นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล จนมาถึงนักวิเคราะห์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นงานที่ได้มาเรียนรู้เพิ่มเติม ได้แก่ เรื่องของการพัฒนาบุคลากร กฎหมาย งานวินัย ไปจนถึงงานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ พัฒนาระบบบริหารราชการติดตามและประเมินผล ซึ่งถึงแม้ว่าเราจะต้องสวมบทบาท ทำหน้าที่ในหลาย ๆ อย่างในช่วงระยะเวลาเดียวกัน แต่พี่คิดว่าทั้งหมดคือโอกาสและการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่น แต่ก็ภูมิใจและสนุกกับงานนะค่ะ มีผู้บังคับบัญชา ชี้แนะ ให้คำปรึกษา มีทีมงานที่ดี ฉะนั้นขอแค่เราขยัน พยายาม มุ่งมั่น และตั้งใจทำ ในโอกาสที่เราได้รับ

นอกจากนี้ดิฉันยังมีบุคคลต้นแบบที่ยึดเป็นแนวทางในการทำงาน คือ อาจารย์ประวิณ ณ นคร อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และท่านอาจารย์อดุล จันทรงค์ อดีตข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ทั้ง 2 ท่าน ท่านสอนและให้ข้อคิดในการทำงานไว้เป็นอย่างดี ท่านมองว่าทุกคนมีมุมเหนื่อยและท้อ แต่เมื่อท้อแล้วให้รีบกลับมาตั้งต้นให้เร็ว ที่สำคัญจะต้องปฏิบัติและยึดในหลักจรรยาข้าราชการและทำงาน ในส่วนของกระทรวงอุตสาหกรรม มีหลายท่านค่ะที่ได้มีโอกาสเป็นลูกน้องโดยตรง

และได้รับโอกาสจากอดีตผู้บริหาร ออ. ไม่ว่าจะเป็นท่านปลัดกระทรวง
อุตสาหกรรมท่านปรีชา อรรถวิวัฒน์ ท่านพสุ โลหารชุน ท่านอุษา
บุญประภัตร ท่านเทียร เมฆานนท์ชัย ท่านกัญญา สีนสกุล
ท่านอิสสระ โชติบุรการ ท่าน ผศอ.ทองชัยของเราด้วยค่ะ ความจริง
มีอีกหลายท่านค่ะ ท่านสอนงานและฝึกพี่มา แต่ละท่านจะมีแนวทาง
ที่ดีให้พี่เสมอ

◆ รศอ. คิดว่ามีประเด็นอะไรที่ รศอ. ต้องเร่ง ดำเนินการ

คงขอเรียนตามนี้ค่ะ “จะร่วมสนับสนุน เรื่องแรงงานพัฒนา
รศอ. สู่การเป็นองค์กรดิจิทัล Smart OIE รศอ. ทำได้ดีแล้ว Smart
Service เร่งด่วนตอนนี้คือ iSingleForm ระบบการแจ้งข้อมูลการ
ประกอบกิจการฯ สำหรับการติดตามประเมินภาวะเศรษฐกิจ
อุตสาหกรรม และการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big
Data) เพื่อนำไปสู่วิเคราะห์และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทั้งภาครัฐ
และผู้ประกอบการอุตสาหกรรม” ซึ่ง รศอ. ได้รับมอบหมายให้เป็น
หน่วยงานหลักค่ะ

สุดท้ายต้องการจะเรียนผู้อ่านวารสารฯ ว่า รศอ.
จะเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ มีบุคลากรปฏิบัติไม่มาก เราทำงาน
ด้านวิชาการ รศอ. เป็นศูนย์บริการด้านสารสนเทศเศรษฐกิจ
และเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูล
จากทุกหน่วยงานของกระทรวง เราต้องการเผยแพร่และ
บริการข้อมูลต่อสาธารณะ รศอ.ยินดีเปิดรับความคิดเห็น
จากทุกภาคส่วน เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติในการร่วม
ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศร่วมกัน มีอะไรติดต่อ
รศอ.ได้เสมอ ทุกช่องทางที่ท่านสะดวก จะสื่อสารกับเรา
รวมถึง OIE Facebook Fanpage

ดัชนีอุตสาหกรรม ไตรมาส 3/2563

กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีอุตสาหกรรมไตรมาส 3/2563 (กรกฎาคม – กันยายน) เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ปรับตัวลดลงร้อยละ 8.10 (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และ 2) สะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่ชะลอตัวลง จากอุตสาหกรรมยานยนต์ การกลั่นปิโตรเลียม น้ำตาลทราย คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ยังคงปรับตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ในครัวเรือน ปิเยเคมี เกษษภัณฑ์และเคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค อาหารสัตว์สำเร็จรูป และการแปรรูปและถนอมผลไม้และผัก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ดัชนีอุตสาหกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อน ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.98 จากอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเพิ่มขึ้นจากตลาดในประเทศและการส่งออก เป็นผลจากการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และผู้ผลิตต่างเปิดตัวรถยนต์รุ่นใหม่ รวมทั้งการจัดแคมเปญส่งเสริมการขาย ยางนอกและยางในรถยนต์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นตามการผลิตยานยนต์ที่เริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง เบียร์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นหลังการประกาศคลายล็อกดาวน์ในประเทศจากสถานการณ์ระบาดของโควิด 19 ส่งผลให้ตัวแทนจำหน่ายและร้านค้าสั่งซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น เพื่อเติมสต็อกสินค้าภายในร้านให้เต็ม และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน จากตู้เย็น และเครื่องซักผ้า มีการย้ายฐานการผลิตจากจีนมาไทย และความต้องการจากตลาดในประเทศและส่งออกที่มีอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (68 กลุ่มอุตสาหกรรม)					
ดัชนีอุตสาหกรรม	ไตรมาส 3/2562 (ก.ค. – ก.ย.)	ไตรมาส 2/2563 (ก.ค. – ก.ย.)	ไตรมาส 3/2563 (ก.ค. – ก.ย.)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับ ไตรมาสก่อน (%)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับไตรมาส เดียวกันของปีก่อน (%)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	99.48	80.21	91.42	13.98	-8.10
ดัชนีการส่งสินค้า	101.59	82.19	93.79	14.11	-7.68
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	134.58	127.32	118.50	-6.93	-11.95
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	133.30	203.38	134.93	-33.66	1.22
ดัชนีแรงงานอุตสาหกรรม	103.23	91.16	91.45	0.32	-11.41
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	97.23	85.55	99.12	15.86	1.94
อัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิต	64.78	52.89	60.63	-	-

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

สรุปอุตสาหกรรมหลักที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีผลผลิต ไตรมาส 3/2563

1. อุตสาหกรรมยานยนต์ ปรับตัวลดลงร้อยละ 30.09 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยการผลิตรถยนต์ในระดับสูง โดยรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ปรับตัวลดลงร้อยละ 33.40 และรถปิคอัพ ปรับตัวลดลงร้อยละ 27.89 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งส่งผลต่อกำลังซื้อของตลาดต่างประเทศและในประเทศ

ลดลง ประกอบกับสถานการณ์ภัยแล้งที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดน้อยลง รวมไปถึงสถาบันการเงินมีความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อรถยนต์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน มีการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อน และสามารถกลับมาผลิตได้เกิน 100,000 คันต่อเดือน จากการออกรถยนต์รุ่นใหม่และการส่งเสริมการขาย/แคมเปญต่าง ๆ

2. อุตสาหกรรมการกลั่นปิโตรเลียม ปรับตัวลดลงร้อยละ 7.51 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศและส่งออกได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจลดลง โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ทำให้การเดินและขนส่งทั้งในประเทศและระหว่างประเทศลดลง รวมทั้ง โรงกลั่นหยุดซ่อมบำรุงในช่วงเดือนของไตรมาสนี้

3. อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ ปรับตัวลดลงร้อยละ 38.93 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาพการณ์ผลิตลดลง โดยปัจจัยหลักจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 และผลจากมาตรการล็อกดาวน์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ทำให้ความต้องการสินค้าลดน้อยลง รวมไปถึงการที่ผู้ผลิตปรับลดวันทำงาน ตลอดจนการขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้าที่ส่งผลให้ปริมาณการผลิตลดลง

4. อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาลทราย ปรับตัวลดลงร้อยละ 65.21 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน สถานการณ์การผลิตลดลงเนื่องจากปีนี้โรงงานปิดหีบเร็วจากภัยแล้งที่เกิดขึ้นทำให้ผลผลิตอ้อยน้อยลง รวมทั้ง พื้นที่เพาะปลูกอ้อยลดลง ส่งผลให้ผลผลิตอ้อยเฉลี่ยต่อไร่ลดลง

5. อุตสาหกรรมการผลิตคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ปรับตัวลดลงร้อยละ 9.05 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน จาก Hard Disk Drive เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง ถึงแม้ว่าในช่วงไตรมาสที่สองที่ผ่านมามีคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้นเนื่องจากปัญหา Supply chain ในจีน อีกทั้ง การปิดฐานการผลิตมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ทำให้มีการย้ายฐานการผลิตเข้ามาในไทยเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในเดือนกันยายน สถานการณ์การผลิต (ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมการผลิตคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.11 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากความต้องการใช้สินค้าเพิ่มขึ้นตามการลงทุนเกี่ยวกับเศรษฐกิจดิจิทัลที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สถานการณ์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในไตรมาส 3/2563 มีดังนี้

อุตสาหกรรมอาหาร ในภาพรวมปรับตัวลดลง ร้อยละ 3.83 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน โดยผลิตภัณฑ์ที่ปรับตัวลดลงนอกเหนือจากน้ำตาลทราย ได้แก่ การผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็นแช่แข็ง ลดลงร้อยละ 6.66 ภาพการผลิตลดลงจากสินค้าปลาหมึกแช่แข็งและกุ้งแช่แข็ง สาเหตุมาจากความต้องการอาหารทะเลแช่แข็งในธุรกิจร้านอาหารและโรงแรม รวมถึงการบริโภคทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยังคงได้ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 และปัญหาจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีปริมาณลดลง ในขณะที่สินค้าที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ การผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง นม และอาหารสัตว์สำเร็จรูป ปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.01 6.37 และ 6.25 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากการผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋องมีคำสั่งซื้อจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากความต้องการอาหารกระป๋องไว้บริโภคในที่พักของตนเอง เพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่วนผลิตภัณฑ์นม การผลิตเพิ่มขึ้นในสินค้านมพร้อมดื่มและนมผงเป็นหลัก โดยนมพร้อมดื่มมีการออกผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับเด็ก และการทำโปรโมชันลดราคาสินค้าให้กับตัวแทนจำหน่าย อีกทั้งได้รับคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้นจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ ลาว กัมพูชา และพม่า ส่วนนมผงยังคงได้รับคำสั่งซื้อเพิ่มขึ้นจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย และพม่า โดยบริษัทผู้ผลิตที่มาเลเซียปิดโรงงานผู้ผลิตในประเทศจึงทำการผลิตและส่งออกสินค้าแทน สำหรับอาหารสัตว์สำเร็จรูป การผลิตเพิ่มขึ้นในอาหารแมว จากกระแสการเลี้ยงสัตว์กำลังเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น และอาหารสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลจากอาหารจังหวัดที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม ในภาพรวมปรับตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 6.45 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน จากการผลิตเบียร์ ผลิตภัณฑ์น้ำดื่ม/น้ำอัดลม เป็นหลัก โดยปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.75 และ 3.65 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องดื่มมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ตลาดเครื่องดื่มมีการแข่งขันสูงมาก ผู้ผลิตเริ่มมีการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และขยายช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการผ่อนคลายนโยบายล็อกดาวน์ ทำให้ร้านค้าร้านอาหารมีความต้องการสั่งซื้อเบียร์เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับภาวะปกติ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย โดย**กลุ่มสิ่งทอ** ปรับตัวลดลง ร้อยละ 25.48 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาพการผลิตลดลงตามสถานการณ์ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่กำลังซื้อของผู้บริโภคชะลอตัวลงเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ส่วน**กลุ่มเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย** ปรับตัวลดลงเช่นเดียวกันที่ร้อยละ 21.88 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ภาพการผลิตลดลงจากผลกระทบภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวและสถานการณ์ระบาดโควิด-19 ส่งผลให้ผู้บริโภคชะลอการซื้อลง แต่เริ่มมีคำสั่งซื้อจากทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากมาตรการคลายล็อกดาวน์ในหลายประเทศ ทำให้กิจการร้านค้าห้างสรรพสินค้าสามารถเปิดดำเนินการได้

ตารางที่ 2 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมและอัตราการเปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

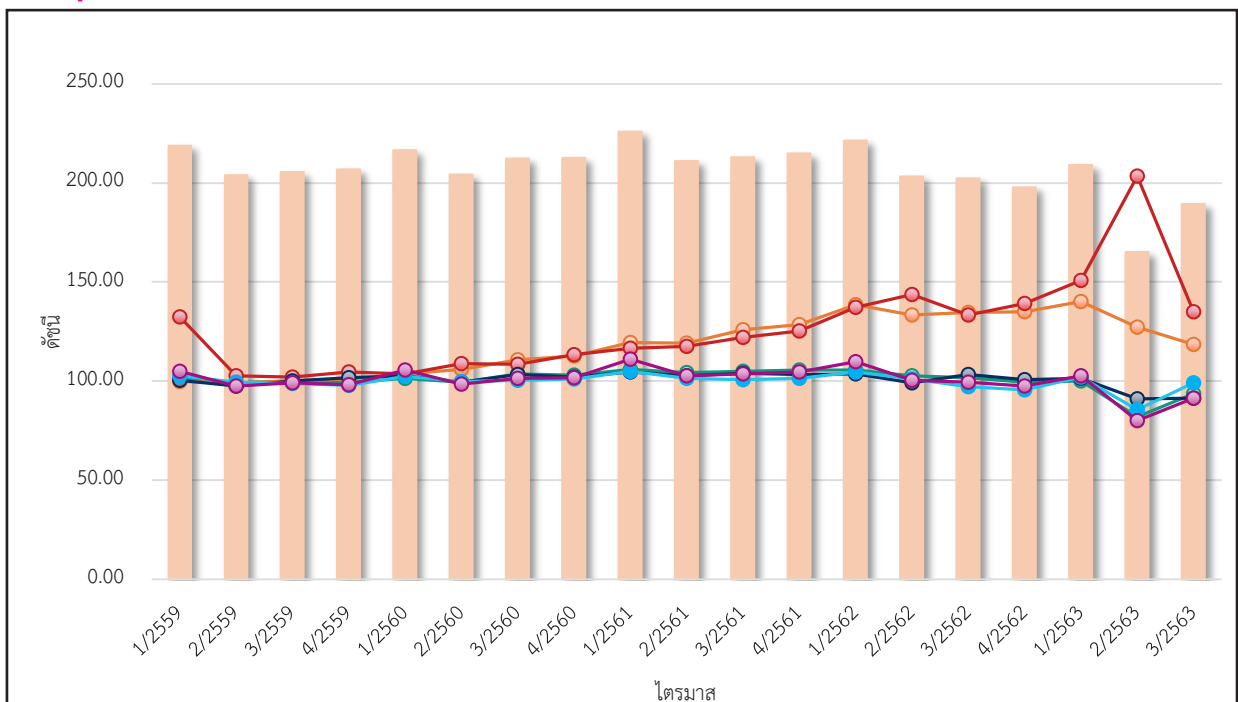
อุตสาหกรรม	ดัชนี (%YoY)	2560	2561	2562	2559				2563					
					ไตรมาส 3	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.*
รวม	MPI (VA)	101.81	105.59	101.76	99.48	100.19	100.85	97.39	80.21	91.42	87.24	91.73	95.30	95.72
	%YOY	1.81	3.71	-3.63	↓ -4.18	-3.22	-4.36	-4.97	↓ -20.02	↓ -8.10	-12.93	-9.05	-2.15	-0.54
1. อาหาร (10)	MPI (VA)	103.87	110.19	107.46	94.61	94.83	96.49	92.51	96.81	90.99	90.91	90.87	91.18	93.26
weight = 16.1514	%YOY	3.87	6.09	-2.48	↓ -0.92	1.44	-1.72	-2.41	↓ -2.33	↓ -3.83	-4.13	-5.82	-1.44	-1.04
2. เครื่องดื่ม (11)	MPI (VA)	99.70	99.01	107.37	99.51	101.61	100.30	96.61	85.10	105.93	110.32	105.04	102.43	104.03
weight = 3.77604	%YOY	-0.30	-0.69	8.45	↑ 10.72	16.45	10.67	5.32	↓ -19.59	↑ 6.45	8.57	4.73	6.02	-2.66
3. สิ่งทอ (13)	MPI (VA)	103.83	103.46	93.36	90.67	86.88	94.31	90.83	57.26	67.57	61.10	66.85	74.76	81.50
weight = 1.64456	%YOY	3.83	-0.36	-9.76	↓ -15.38	-19.85	-14.50	-11.60	↓ -38.42	↓ -25.48	-29.67	-29.11	-17.69	-11.70
4. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย (14)	MPI (VA)	96.01	99.99	95.18	94.92	96.52	98.54	89.70	71.79	74.16	68.29	72.44	81.74	75.06
weight = 1.87997	%YOY	-3.99	4.14	-4.80	↓ -2.72	-3.60	-1.56	-3.03	↓ -21.91	↓ -21.88	-29.25	-26.49	-8.88	-19.78
5. ยางและพลาสติก (22)	MPI (VA)	104.04	103.05	95.62	94.69	97.13	95.77	91.18	75.26	87.71	82.33	90.04	90.75	91.27
weight = 8.90064	%YOY	4.04	-0.95	-7.21	↓ -9.67	-6.84	-10.64	-11.53	↓ -16.17	↓ -7.38	-15.24	-5.98	-0.47	-1.78
7. เหล็ก (24)	MPI (VA)	103.73	106.24	95.37	93.53	97.06	98.91	84.62	81.11	87.43	87.45	86.04	88.80	90.60
weight = 3.58709	%YOY	3.73	2.41	-10.23	↓ -17.24	-15.56	-15.62	-20.81	↓ -19.70	↓ -6.52	-9.90	-13.01	4.94	9.19
7. อิเล็กทรอนิกส์ (2610)	MPI (VA)	86.80	89.83	84.60	85.50	86.35	84.17	85.99	77.52	84.61	81.25	84.69	87.88	90.28
weight = 3.01889	%YOY	-13.20	3.49	-5.82	↓ -12.20	-11.81	-15.53	-9.07	↓ -8.75	↓ -1.05	-5.91	0.61	2.20	6.07
8. ยานยนต์ (2910)	MPI (VA)	102.08	112.41	105.99	107.40	108.45	105.36	108.40	32.84	75.09	56.49	74.10	94.67	93.03
weight = 13.27784	%YOY	2.08	10.12	-5.72	↓ -5.59	-5.81	-6.70	-4.26	↓ -69.04	↓ -30.09	-47.91	-29.67	-12.66	-3.32
9. HDD (26202)	MPI (VA)	116.24	120.84	113.76	124.13	106.85	136.71	128.84	101.25	111.44	104.17	99.57	130.59	117.81
weight = 3.11667	%YOY	16.24	3.96	-5.86	↑ 0.40	-5.82	14.47	-6.66	↓ -3.03	↓ -10.22	-2.51	-27.17	1.36	-1.82
10. เครื่องปรับอากาศ (28191)	MPI (VA)	88.74	92.60	102.41	83.17	91.57	79.08	78.85	75.81	78.31	84.22	71.66	79.05	81.89
weight = 2.49086	%YOY	-11.26	4.35	10.60	↑ 5.67	15.66	-3.14	4.70	↓ -38.93	↓ -5.84	-8.03	-9.39	0.25	-3.73

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

↑ อัตราการเปลี่ยนแปลงที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ↓ อัตราการเปลี่ยนแปลงที่ปรับตัวลดลง

รูปที่ 1 ดัชนีอุตสาหกรรมรายไตรมาส

ที่มา: กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ฐานเฉลี่ยปี 2559 เป็นดัชนีที่ยังไม่ได้ปรับผลกระทบของฤดูกาล

ทั้งนี้ สามารถสืบค้นข้อมูลรายละเอียดดัชนีอุตสาหกรรม ได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.)

แนวทาง 4P

กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

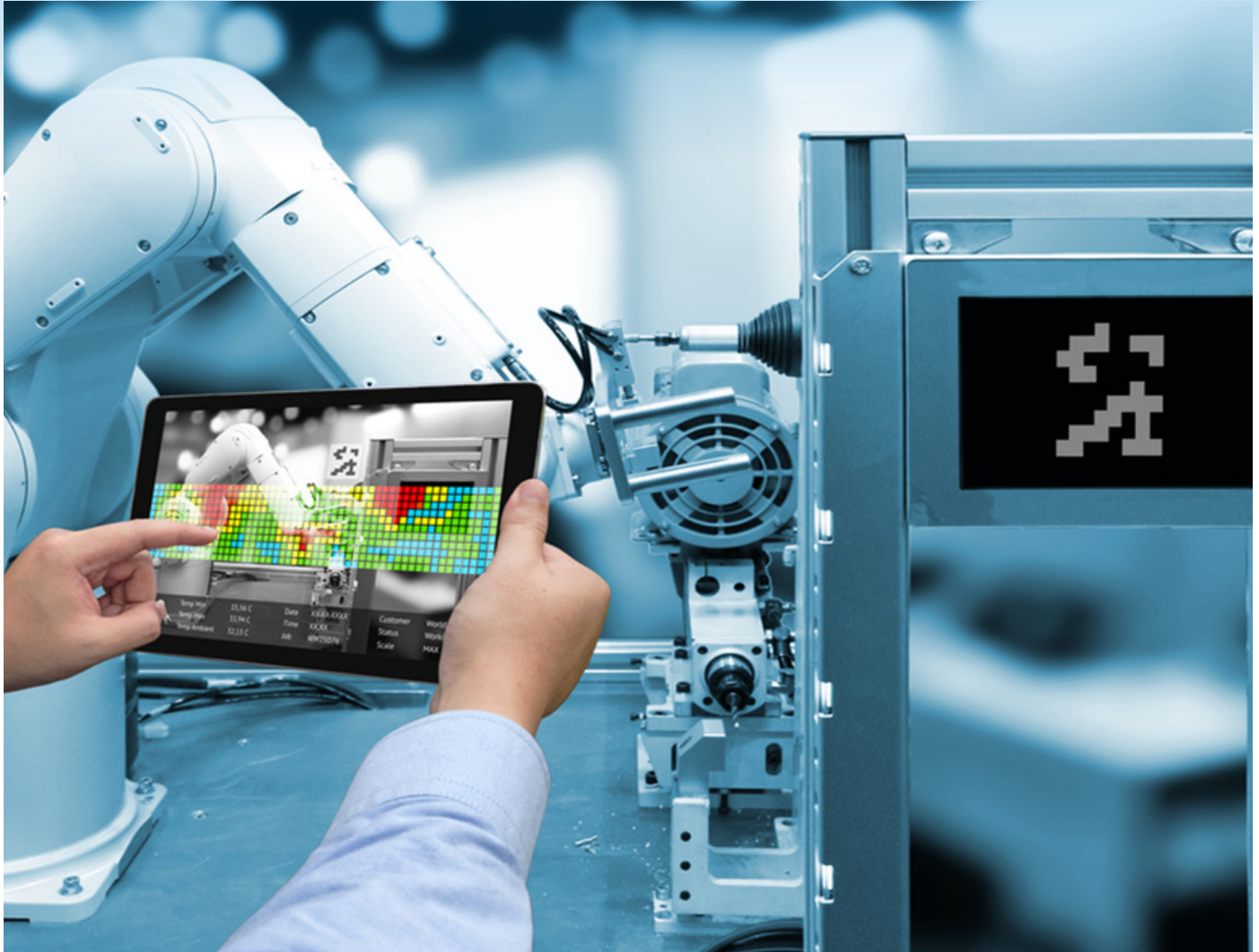
นโยบายอุตสาหกรรมมหภาค

ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยมุ่งเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเป็นหลัก (Efficiency-driven Country) ทำให้อัตราการขยายตัวของ GDP ชะลอตัวอยู่ในระดับร้อยละ 3 ต่อปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเร่งพัฒนาขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ของภาคอุตสาหกรรมที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาประเทศอย่างก้าวกระโดด

อุตสาหกรรมแห่งอนาคต เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ซึ่งจะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศโดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากการเน้นสร้างมูลค่าเพิ่มจากประสิทธิภาพไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มจาก

เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation-driven Country) ทำให้ประเทศสามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางได้ และเศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ มีการแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ออกเป็น 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

- (1) อุตสาหกรรมชีวภาพ
- (2) อุตสาหกรรมแพทย์ครบวงจร
- (3) อุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์
- (4) อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม
- (5) อุตสาหกรรมความมั่นคง
- (6) ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมและบริการ

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคตให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรมตามเป้าหมาย จำเป็นต้องมีการบูรณาการดำเนินงานที่สำคัญซึ่งสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยแนวทาง 4P เป็นแนวทางการดำเนินงาน

เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตและรองรับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น การส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัล การฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูง การทดสอบสมรรถนะบุคลากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคตจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องบูรณาการความร่วมมือกันเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมไทยเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน และเป็นเครื่องยนต์ที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวไปสู่อนาคตที่เราต้องการ

ในภาพรวมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมและมีเป้าหมายเพื่อยกระดับภาคอุตสาหกรรมไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) PLATFORM : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และมาตรฐานที่สำคัญในอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น การสร้างศูนย์กลางด้านการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างศูนย์ทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ การจัดทำฐานข้อมูลกลางขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เป็นต้น

2) PROCESS : การปรับปรุงกระบวนการผลิต โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และระบบการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มผลภาพการผลิตและยกระดับสถานประกอบการไปสู่การเป็น Smart Factory เช่น การนำระบบ Automation มาใช้ในกระบวนการผลิต การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการบริหารจัดการ เป็นต้น

3) PRODUCT : การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มจากเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเป็นการต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากระดับงานวิจัย (Laboratory scale) ไปสู่การผลิตเป็นสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ (Industrial Scale)

4) PEOPLE : ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการ บุคลากร และแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้

จัดทำโดย :
นายธีร ตั้งตรงฤทัย

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
แผนภาพเชื่อมโยงแผนงานบูรณาการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริหารแห่งอนาคต

เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่ายฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เล่มที่ 18 (2)

การจัดทำระบบสารสนเทศ เพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรม หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ

นโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 1

การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 หรือ Industry 4.0 หุ่นยนต์ ระบบอัตโนมัติ และดิจิทัลจะเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญที่ภาคส่วนต่าง ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในงานอย่างกว้างขวาง เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการผลิตและธุรกิจของประเทศ อาทิ การปรับปรุงระบบการผลิตภายในโรงงาน การยกระดับการบริการภายในโรงพยาบาล หรือแม้แต่การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรอย่างฉลาด โดยเฉพาะความจำเป็นในการปฏิรูปอุตสาหกรรมเพื่อปรับโฉมภาคการผลิตและบริการ ซึ่งตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ไทยมีการผลิตที่มีผลิตภาพต่ำ ขาดนวัตกรรมในการแข่งขัน

และปัญหาขาดแคลนแรงงานจากการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ในฐานะอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรม S-Curve อื่น ๆ ต่อยอดจากมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อ 29 สิงหาคม 2560 โดยการริเริ่มจัดทำและพัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการของ Center of Robotic Excellence หรือ CoRE ขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเริ่มเข้าใช้บริการได้ในปลายปี 2563

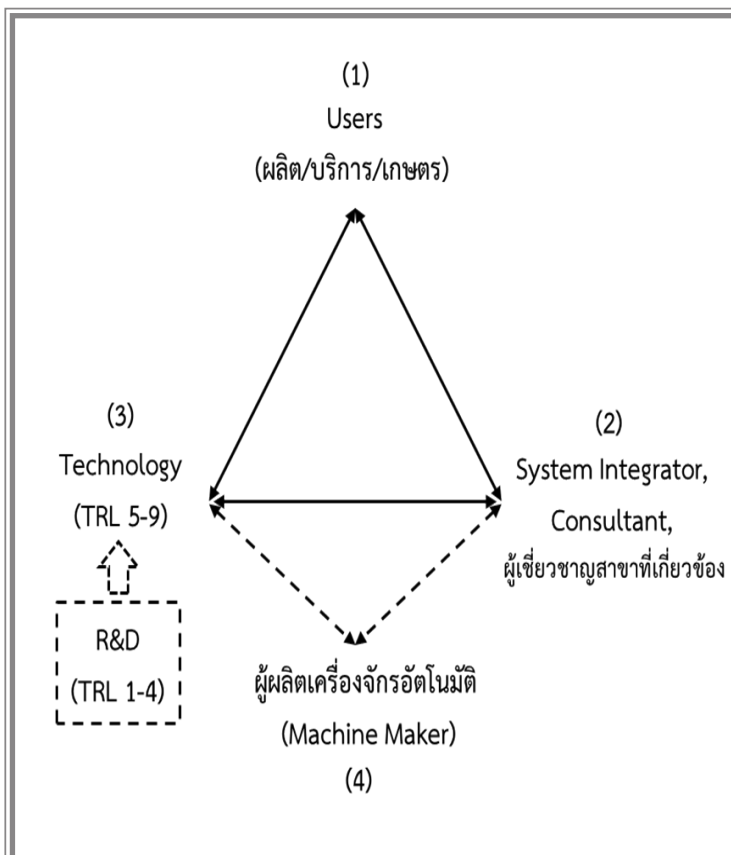
ก้าวแรก...จากการผลักดันนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติสู่มาตรการที่ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ให้ไทยขึ้นเป็นผู้นำการผลิตและใช้หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติในอาเซียน โดยมีเทคโนโลยีเป็นของตัวเอง ภายในระยะเวลา 10 ปี ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมใน 3 ส่วน กล่าวคือ

- การกระตุ้นให้อุตสาหกรรมภายในประเทศปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและบริการ
- ยกระดับขีดความสามารถและเพิ่มจำนวน System Integrators หรือ SI ให้เพียงพอต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม และ
- การจัดตั้ง Center of Robotic Excellence หรือ CoRE ซึ่งปัจจุบันเป็นเครือข่ายความร่วมมือของ 17 หน่วยงานชั้นนำ ด้านหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติของประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ขับเคลื่อน..**ก้าวต่อไป**..ของการพัฒนาอุตสาหกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม และ CoRE เพื่อดำเนินการวางรากฐานด้านข้อมูลและพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อการบริการภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของไทย โดยดำเนินการคู่ขนานกับการพัฒนาแพลตฟอร์มบริการของภาคเอกชน เช่น สมาคมผู้ประกอบการระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ไทย (TARA) และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) อย่างใกล้ชิด โดยภาครัฐมีบทบาทในการเชื่อมโยงเครือข่ายของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนข้อมูลที่เป็นสาธารณะ เพื่อสร้างการก้าวกระโดดในการพัฒนาของบริการและแพลตฟอร์มของภาคเอกชน ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและประเทศในภาพรวมให้เกิดขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง เป็นประโยชน์ และรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีแผนที่จะขยายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติการในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

ในปี 2563 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและหน่วยงานพันธมิตรได้ริเริ่มการดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลและแพลตฟอร์มที่สำคัญ 2 ส่วนงานที่เชื่อมโยงกันภายในกระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ การพัฒนาแพลตฟอร์มการให้บริการของ CoRE และศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ หรือ Intelligence Unit สำหรับให้บริการผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติอย่างครบวงจร ตั้งแต่ระบบลงทะเบียนและรับรองคุณสมบัติของ System Integrator (SI) การสมัครคอร์สการพัฒนาบุคลากรด้านหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ รวมถึงระบบสนับสนุนการพิจารณาด้านเทคนิคของ CoRE ตามมาตรการสนับสนุนการลงทุนในระบบอัตโนมัติของผู้ใช้ (Users) ของ BOI และการยื่นขอใช้

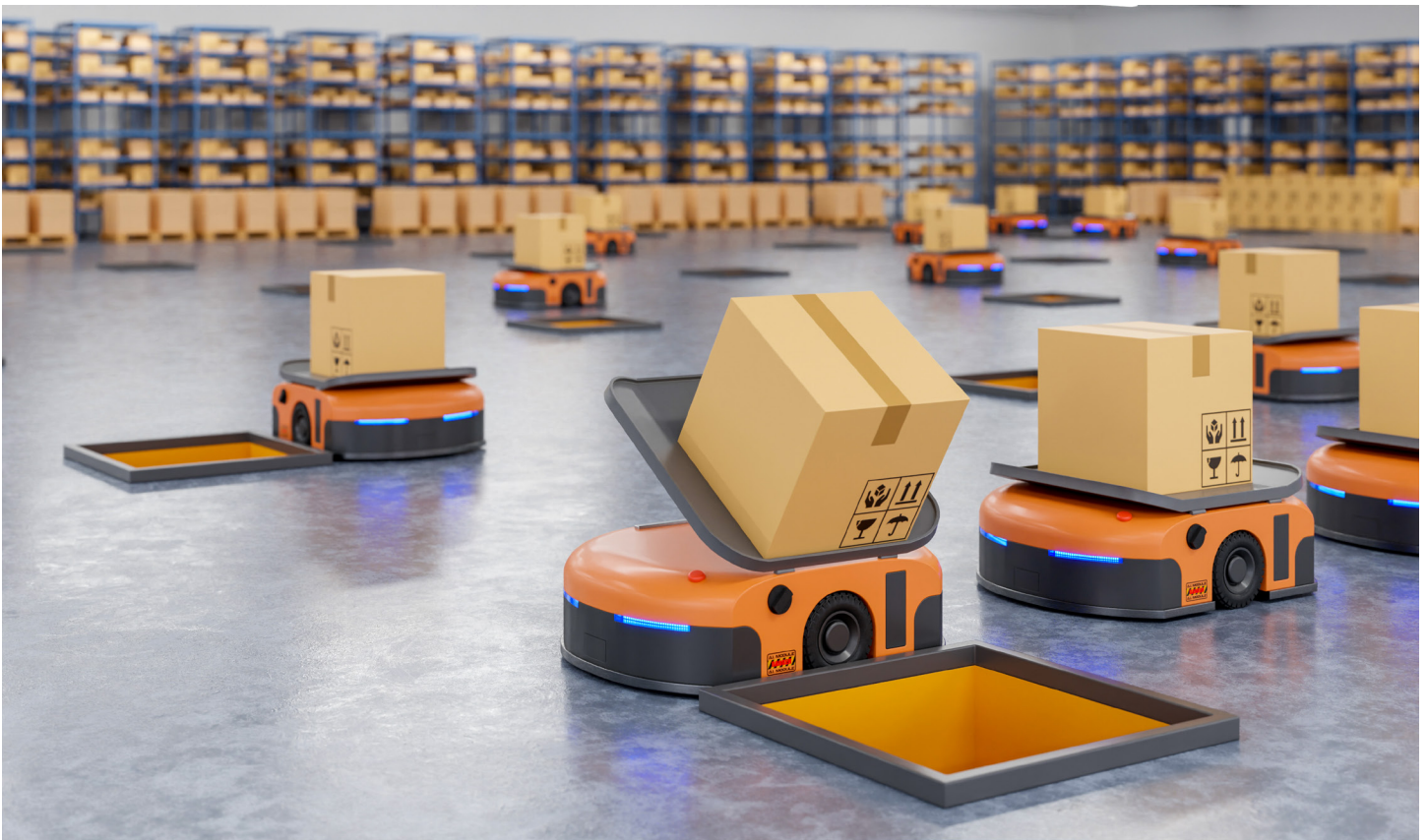
แผนภาพ : กิทางสำหรับการจัดทำฐานข้อมูลและแพลตฟอร์ม สำหรับการให้บริการภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

(1) ฐานข้อมูลผู้ประกอบการและแพลตฟอร์ม Marketplace เพื่อให้บริการผู้ใช้งานระบบอัตโนมัติ (Users) ทั้งภาคการผลิต บริการ และเกษตรกร เช่น i-Industry ของกระทรวงอุตสาหกรรม และ Industrial Transformation Platform (ITP) ของ ปตท.

(2) การพัฒนาระบบการให้บริการ SI เช่น ลงทะเบียน SI, ฐานข้อมูล SI ผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญ, บริการด้านสิทธิประโยชน์, รวมถึงระบบสนับสนุนการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างเครือข่ายของกิจการ SI เพื่อนำเสนอ Total Solution แก่ลูกค้า

(3) การพัฒนาระบบการให้บริการด้านเทคโนโลยี ผลักดันเทคโนโลยีที่มีความพร้อมสู่การพัฒนาในเชิงพาณิชย์ (TRL 5-9) เช่น การจัดทำฐานข้อมูลเทคโนโลยี ไปจนถึงระบบการจับคู่หรือค้นหาความต้องการด้านเทคโนโลยีของ Users SI และผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาระบบ Lab Scale (TRL 1-4)

(4) การพัฒนาเครือข่ายการเชื่อมโยงระหว่าง SI และผู้ผลิตเครื่องจักรกลอัตโนมัติ เช่น ระบบการจับคู่หรือค้นหาผู้ผลิตและผู้บริการใน Supply Chain อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ฯ

สิทธิการนำเข้าชิ้นส่วนเพื่อการผลิตหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ที่เชื่อมโยงกับกรมศุลกากร โดยได้มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้บริการ ภาครัฐกิจและอุตสาหกรรม เพื่อให้บริการด้านข้อมูลอุตสาหกรรม เช่น สถิตินำเข้า-ส่งออก ข้อมูลผู้ประกอบการ ข่าวสารความเคลื่อนไหว ในอุตสาหกรรม และข้อมูลมาตรการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และยังเป็น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบการให้บริการด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ และฐานข้อมูล เทคโนโลยีที่มีความพร้อมสู่การพัฒนาในเชิงพาณิชย์ เพื่อตอบโจทย์ ความต้องการของอุตสาหกรรมในงานที่มีความต้องการด้านนวัตกรรม และยังไม่มีย Solution อยู่ในท้องตลาด โดยคาดว่าผู้ประกอบการ สามารถเริ่มเข้าใช้บริการได้ในเดือนตุลาคมปี 2563 ในอีกด้านหนึ่ง

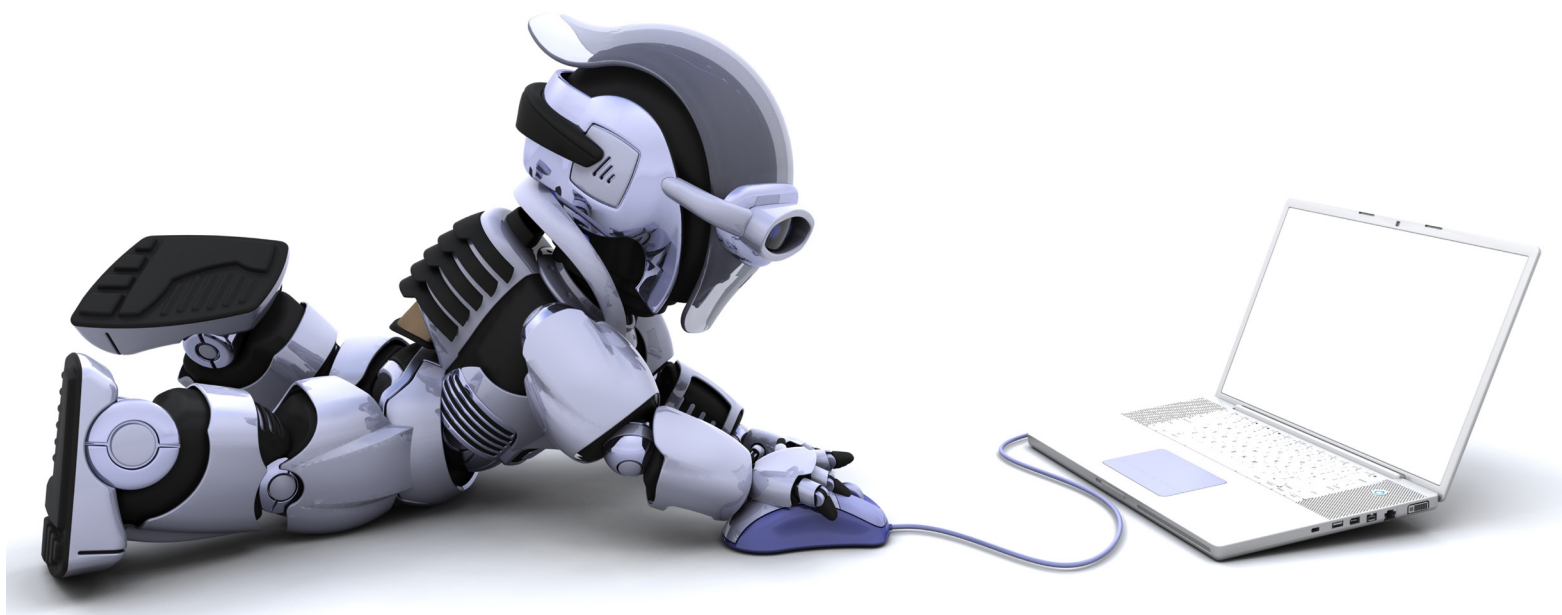
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้มีการสร้างความร่วมมือกับ ภาคเอกชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อบูรณาการการพัฒนาระบบ สารสนเทศและแพลตฟอร์มที่ช่วยยกระดับภาครัฐกิจและอุตสาหกรรม ของประเทศ เช่น ความร่วมมือกับ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อสนับสนุนการพัฒนา Industrial Transformation Platform (ITP) ดิจิทัลแพลตฟอร์มที่ให้บริการผู้ใช้งานระบบอัตโนมัติ (Users) ในการค้นหา System Integrator (SI) ที่มีศักยภาพเพื่อยกระดับ เทคโนโลยีในการผลิตและธุรกิจของกิจการ ร่วมกับการเชื่อมโยง การเข้าถึงบริการทางการเงินของสถาบันทางการเงินและมาตรการ สนับสนุนของภาครัฐ ณ จุดเดียว อีกด้วย

สำหรับทิศทางในอนาคต... การจัดทำฐานข้อมูลและแพลตฟอร์มสำหรับการให้บริการภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมยังมียานอีกหลายส่วนที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งความสมบูรณ์ของชุดข้อมูล ความครบถ้วนของบริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรูปแบบการให้บริการที่ต้องมีความฉลาดมากยิ่งขึ้น อาทิ (1) การพัฒนาการให้บริการผู้ใช้งานระบบอัตโนมัติ (Users) โดยนำเสนอบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ในภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพที่เป็นมาตรฐาน (2) การพัฒนาระบบการให้บริการ SI ให้สามารถสนับสนุนการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างเครือข่ายของกิจการ SI ในการรับงานเพื่อนำเสนอ Total Solution ด้านหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติแก่ลูกค้า ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งแพลตฟอร์ม และกระบวนการมาตรฐานของรายการกิจการและกลุ่มกิจการ SI (3) การพัฒนาระบบการให้บริการด้านเทคโนโลยีเชื่อมโยงความต้องการด้านนวัตกรรมของ SI และผู้ใช้ กับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการผลักดันเทคโนโลยีที่มีความพร้อมสู่การพัฒนาในเชิงพาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไปจนถึง (4) การพัฒนาเครือข่ายการเชื่อมโยง Supply Chain อุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ โดยเฉพาะ SI และผู้ผลิตเครื่องจักรกลอัตโนมัติ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ของลูกค้าที่มีความเหมาะสมทั้งคุณภาพ ราคา และช่วยแก้ไขปัญหาของธุรกิจ เช่น การพัฒนา

Solution ของระบบอัตโนมัติในอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูปที่มีความซับซ้อนและมีเงื่อนไขเฉพาะ เป็นต้น โดยการพัฒนา ระบบสารสนเทศทั้ง 4 ส่วนงานข้างต้นนี้ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาและความร่วมมือจากหลายภาคส่วน สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจึงมีความมุ่งหวังที่จะขยายผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมด้วยข้อมูลระบบสารสนเทศ และดิจิทัลสู่บริการในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ เพื่อเป็นกำลังหนุนให้กับภาครัฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศให้สามารถเติบโตสู่อนาคตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

จัดทำโดย :
นายธนวัฒน์ ไทยแก้ว

ยุทธศาสตร์ Smart Electronics

เพื่อยกระดับ Supply Chain

ของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

กองนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 1

ทำไมต้องยกระดับ SUPPLY CHAIN ของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศไทยมายาวนานกว่า 40 ปี และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก โดยปี 2562 ประเทศไทยส่งออกสินค้าไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับที่ 13 ของโลก และเป็นอันดับที่ 4 ในอาเซียน มีมูลค่าการส่งออก 59,797 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ 1.9 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 24.3 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงานรวมทั้งสิ้นมากกว่า 750,000 คน อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยพึ่งพาลิขสิทธิ์หลักไม่กี่ชนิด เช่น HDD, PCB, IC และที่ Semiconductor มีอัตราเติบโตสูงและมีแนวโน้มชะลอตัวลง และลักษณะของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงผู้รับจ้างประกอบ หรือ OEM โดยไม่มีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง และขาดความเชื่อมโยงระหว่างการวิจัยและพัฒนาการผลิตเชิงพาณิชย์

◆ แนวทางการยกระดับ Supply Chain ของ อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทยจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างการผลิตแบบเดิมที่พึ่งพาแรงงานและเงินลงทุน ไปสู่การผลิตสินค้าที่มีความต้องการของตลาดในอนาคตที่เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม และสร้าง Supply chain ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีสูงและมีมูลค่าเพิ่มสูงให้เกิดขึ้นในประเทศ โดยต้องก้าวข้ามสินค้าที่มีการผลิตและตลาดเริ่มอิ่มตัวแล้วในปัจจุบัน เช่น Smart phone, Laptop เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเดิม ไปสู่การผลิตสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดในอนาคต เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) ยานยนต์ไร้คนขับ หุ่นยนต์ ดิจิทัล

และปัญญาประดิษฐ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ชิ้นส่วนอากาศยาน โดยอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาอุตสาหกรรม S-curve ต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้เกิดขึ้น เนื่องจากมีพื้นฐานของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมสนับสนุนในประเทศที่เข้มแข็ง ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สูงขึ้น โดยมีมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ จากภาครัฐ เพื่อสร้าง Supply chain ที่มีมูลค่าและเทคโนโลยีสูงใหม่ ๆ ตลอดทั้ง Supply chain ของอุตสาหกรรม ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำ เช่น Wafer Fabrication IC design, Micro Electro Mechanical Systems (MEMs), Optical Semiconductor และ Semiconductor for IoT Device เป็นต้น สำหรับอุตสาหกรรมกลางน้ำจะเน้น การผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการพัฒนาสำหรับผลิตภัณฑ์ S-curve ในอนาคต เช่น Sensor Module, อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์ไร้คนขับ และอุปกรณ์ IoT ต่าง ๆ รวมทั้ง พัฒนาปัจจัยแวดล้อม Eco-system และอุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industry) ในประเทศรองรับ เช่น ระบบการผลิตอัตโนมัติ (Automation), โครงสร้างพื้นฐานด้าน IoT และ Data Analysis, การเตรียมความพร้อมของห้องปฏิบัติการทดสอบ และการเตรียมความพร้อมด้านแรงงาน เป็นต้น สำหรับอุตสาหกรรมปลายน้ำ จะเน้นการสร้างตลาดสำหรับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ ในประเทศ เช่น Smart Factory, Smart Farming, Smart City Smart Appliance และ Smart Home เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษากฎการผลิตที่สำคัญของโลกและพัฒนาสินค้าไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน

◆ ยุทธศาสตร์ Smart Electronics

เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในการผลิตและเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในอาเซียน ภายในปี 2570 ประกอบด้วย 4 มาตรการหลักดังนี้

- **มาตรการที่ 1 : มาตรการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์**
โดยสร้างนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรม Micro Electronics ต้นน้ำ เช่น Wafer Fabrication และ IC Design, Power Electronics เช่น Inverter for EV และ Communication Electronics เป็นต้นและการยกระดับอุตสาหกรรมการผลิต Smart Electronics กลางน้ำและปลายน้ำ

● **มาตรการที่ 2: มาตรการกระตุ้นอุปสงค์ เพื่อสร้างตลาดการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในประเทศ**
โดยสนับสนุนกลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อสร้างอุปสงค์การใช้ภายในประเทศให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในโครงการของภาครัฐ เช่น โครงการ Smart City และ Smart Grid ทั่วประเทศ โดยใช้ผลิตภัณฑ์และผู้ติดตั้งระบบในประเทศ เป็นต้น และกระตุ้นอุปสงค์ภาคเอกชนในการใช้อุปกรณ์ Smart Electronics ในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ

● **มาตรการที่ 3 : การสร้างและพัฒนา Eco System สำหรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ:** โดยการพัฒนาเทคโนโลยี บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ได้แก่

1) ยกกระตบโครงสร้างพื้นฐานและสร้าง Eco-system ให้กับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ได้แก่ พัฒนา IoT Platform ของประเทศ และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการ SMEs และ Start-up เข้าถึง Infrastructure ด้าน IoT Platform ที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม และพัฒนาด้านแบบอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์ (Industrial Prototype) เพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้า Smart Electronics

2) ยกกระตบสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเทคโนโลยีมาตรฐาน และบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ รวมทั้งสร้าง Digital Platform เพื่อเชื่อมโยงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอุตสาหกรรม Smart Electronics ของประเทศ

3) การพัฒนาบุคลากรด้าน Smart Electronics ให้มีความรู้และต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น IC design, Circuit design, PCB design and Lay-out, Test Engineer เป็นต้น

4) สร้างและยกกระตบ Smart Developer (SD) รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ (Startup) ให้เข้าสู่ Smart Electronics ผ่านกิจกรรม Innovation camp, Incubated program รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น Exhibition, R&D, Joint Venture, Business matching เป็นต้น

● **มาตรการที่ 4 : ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์** โดยยกกระตบผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ Smart Electronics ในการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่การจับเก็บรวบรวม การขนส่ง การถอดแยก การรีไซเคิล และการกำจัดซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

◆ ผลจากการพัฒนา Smart Electronics เพื่อยกกระตบ Supply Chain ของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศในอนาคต โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะจะเป็นการต่อยอดและยกกระตบศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งที่ผ่านมามีอัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการลงทุนคงที่และมีแนวโน้มชะลอตัวลง หากสามารถขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนา Smart Electronics ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จะเป็นการสร้างเทคโนโลยี นวัตกรรม และมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ตลอดทั้ง Supply Chain ของอุตสาหกรรม เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตและเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะในอาเซียน และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน

จัดทำโดย :
นางสาวศิริประภา เอื้อวิวัฒน์สกุล

แหล่งข้อมูล :
(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
อัจฉริยะ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2570) ,
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (เดือนมิถุนายน 2563)
ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
(E&E Intelligence Unit : EIU) สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

รอบรู้ อุตสาหกรรม

■ นายทองชัย ขวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และ คณะผู้บริหาร ร่วมพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของกระทรวงอุตสาหกรรม ประจำปี 2563 โดยมีนายธีระยุทธ วาณิชชัง ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานในพิธี ในวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ณ วัดคฤหบดี แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

■ นายทองชัย ขวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พร้อมด้วยคณะผู้บริหารระดับสูง ร่วมวางแผนพุ่มและพิธีถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ ประจำปี 2563 โดยมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ในวันที่ 5 ธันวาคม 2563 ณ ท้องสนามหลวง

■ นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานเปิดงานและปาฐกถาพิเศษเรื่อง “มุมมองใหม่ของอุตสาหกรรมไทยหลังสถานการณ์โควิด-19” ในงานประจำปี สศอ. (OIE Forum) ประจำปี 2563 ภายใต้ชื่อ OIE Forum 2020 New Perspective of Thailand Industry “มองมุมกลับ ปรับมุมมอง พลิกวิกฤตอุตสาหกรรมไทย” จัดโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) โดยมีนายทองชัย ขวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ให้การต้อนรับ ในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2563 ณ กริซ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทคบางนา

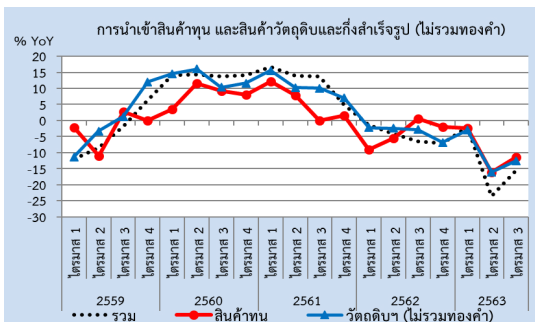
■ นายทองชัย ขวลิตพิเชฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานเปิดงานสัมมนา "Bio Innovation Linkage - The New chapter of sustainability ขยับโฟกัส สู่พิภพความยั่งยืน" ภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมชีวภาพ ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2563 ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ

การส่งออก – นำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมไทย ไตรมาส 3 ปี 2563

ไตรมาส 3 ปี 2563 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ) หดตัวร้อยละ 10.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการหดตัวของสินค้าสำคัญหลายรายการ อาทิ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ประเภทรถยนต์นั่ง รถปิคอัพ รถบัสและรถบรรทุก สิ่งทอเครื่องนุ่งห่มประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ ตามลำดับ ด้านตลาดส่งออกหดตัวในหลายตลาดหลัก อาทิ อาเซียน (5) CLMV สหภาพยุโรป (27) และญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตามตลาดสหรัฐอเมริกาและจีนยังคงขยายตัวได้ดี

หมายเหตุ : อาเซียน (5) ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และบรูไน
CLMV ได้แก่ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม

ไตรมาส 3 ปี 2563 การนำเข้าสินค้าหดตัวร้อยละ 15.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยการนำเข้าสินค้าเชื้อเพลิงหดตัวร้อยละ 25.3 สินค้าทุนหดตัวร้อยละ 11.3 จากการนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบที่ใช้ในอุตสาหกรรม ส่วนสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ) หดตัวร้อยละ 12.6 จากการหดตัวของการนำเข้าเคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง เป็นต้น

สินค้า	2560				2561				2562				2563		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (ไม่รวมทองคำ)	6.1%	12.8%	10.0%	13.7%	14.6%	10.7%	5.2%	0.6%	-1.9%	-5.3%	-3.8%	-2.8%	-3.5%	-21.9%	-10.5%
นำเข้าสินค้าทุน	3.5%	11.6%	9.1%	8.0%	12.2%	7.9%	0.0%	1.5%	-9.1%	-5.5%	0.6%	-2.0%	-2.4%	-16.2%	-11.3%
นำเข้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ไม่รวมทองคำ)	14.5%	16.0%	10.3%	11.6%	15.5%	10.2%	10.1%	7.0%	-2.3%	-2.4%	-2.8%	-6.8%	-3.0%	-16.1%	-12.6%

สินค้าอุตสาหกรรม อันดับแรกในตลาดส่งออกสำคัญของไทย ไตรมาส 3 ปี 256

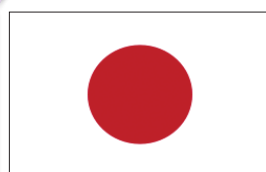
- อัญมณีและเครื่องประดับ (+116.3%)
- รถยนต์และส่วนประกอบ (-59.6%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (-0.04%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+1.0%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (+39.5%)
- อัญมณีและเครื่องประดับ (-36.8%)

- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+18.0%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (+23.4%)
- เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่น ๆ (+80.9%)

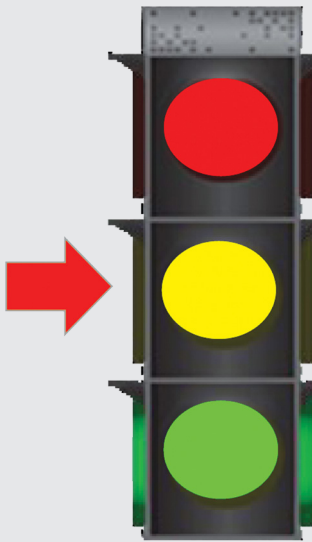

- รถยนต์และส่วนประกอบ (+50.8%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (-8.4%)
- เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ (-21.0%)

- เม็ดพลาสติก (-2.8%)
- ผลิตภัณฑ์ยาง (+28.7%)
- เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ (+8.6%)

The Early Warning System of Industrial Economics: EWS-IE

หลักการพิจารณา EWS-IE สัญญาณไฟ

EWS-IE สัญญาณไฟเป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการชี้แนะภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นระยะเวลา 2-4 เดือน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะปกติ เดือนระยะเบื้องต้น และเดือนระยะรุนแรง โดยระยะปกติ จะแสดงสัญญาณไฟสีเขียว เดือนระยะเบื้องต้นจะแสดงสัญญาณไฟสีเหลือง และเดือนระยะรุนแรงจะแสดงสัญญาณไฟสีแดง

EWS-IE เดือนธันวาคม 2563 – กุมภาพันธ์ 2564 สัญญาณเตือนระยะเบื้องต้น โดยตัวประกอบประกอบที่ส่งสัญญาณปกติ ได้แก่ ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมของไทย (3 เดือนข้างหน้า) ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ตัวประกอบประกอบที่ส่งสัญญาณไม่ปกติในเบื้องต้น ได้แก่ ดุลบัญชีเดินสะพัดของไทย ดัชนีปริมาณสินค้านำเข้าของไทย ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมของไทย (3 เดือนข้างหน้า) ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคของจีน และตัวประกอบประกอบที่ส่งสัญญาณไม่ปกติระยะรุนแรง ได้แก่ ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจของยูโรโซน และดัชนีชี้ราคาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา

หมายเหตุ: ข้อมูลที่ใช้ในการประมวลผลระบบเตือนภัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยเป็นข้อมูลเดือนตุลาคม 2563

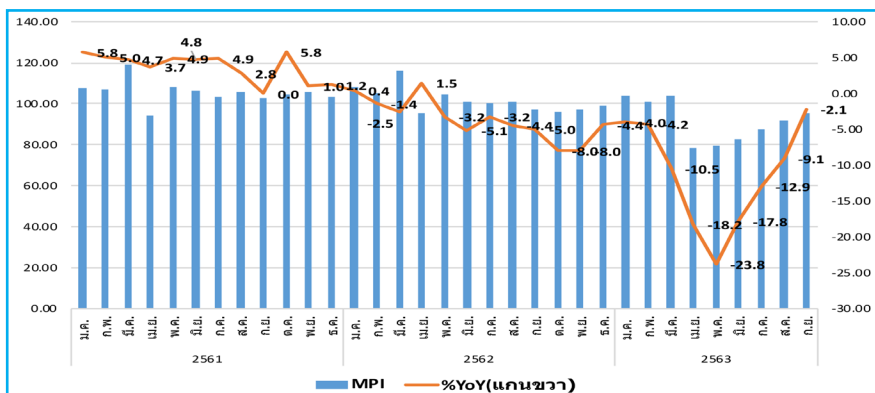
	ปี 2562				ปี 2563					ที่มา
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ก.ย.	ต.ค.*	
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (ถ่วงน้ำหนักมูลค่าเพิ่ม)	109.8 (-1.2)	100.3 (-2.6)	99.5 (-4.2)	97.5 (-6.8)	102.9 (-6.4)	80.2 (-20.0)	91.4 (-8.1)	95.3 (-2.2)	95.7 (-0.5)	สศอ.

หมายเหตุ: () หมายถึง อัตราการขยายตัว YoY (%)

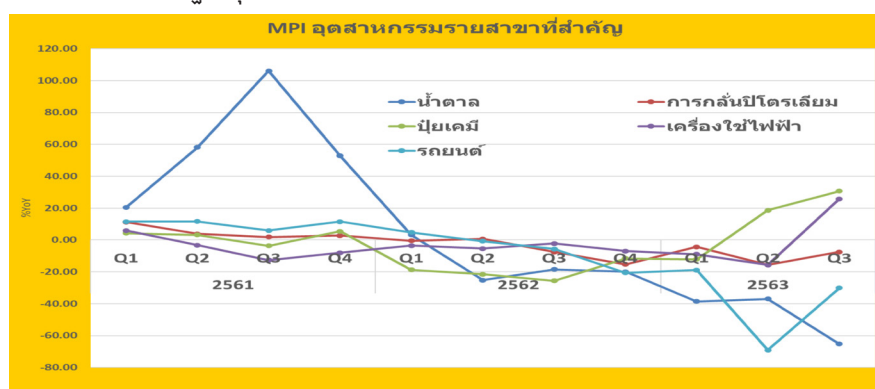
* ตัวเลขประมาณการเบื้องต้น

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)

ไตรมาสที่ 3/2563 MPI หดตัวร้อยละ 8.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน อุตสาหกรรมที่ส่งผลให้ดัชนีหดตัวจากไตรมาสเดียวกันของปี 2562 อาทิ รถยนต์ การกลั่นปิโตรเลียม น้ำตาล ส่วนอุตสาหกรรมที่ขยายตัว อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้า ปุ๋ยเคมี

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

		MPI (%YoY)
2562	Jul	-3.2
	Aug	-4.4
	Sep	-5.0
	Q3	-4.2
	Oct	-8.0
	Nov	-8.0
	Dec	-4.4
	Q4	-6.8
2563	Jan	-4.0
	Feb	-4.2
	Mar	-10.5
	Q1	-6.4
	Apr	-18.2
	May	-23.8
	Jun	-17.8
	Q2	-20.0
	Jul	-12.9
	Aug	-9.1
	Sep	-2.2
	Q3	-8.1